

EASO-ov praktični vodič: isključenje

EASO-ova serija praktičnih vodiča

Siječanj 2017.

***Europe Direct je služba koja vam odgovara na
pitanja o Europskoj uniji.***

Besplatni telefonski broj (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Neki mobilni operateri ne dopuštaju pristup brojevima s pozivnim brojem 00800 ili naplaćuju takve pozive.

Dodatne informacije o Europskoj uniji dostupne su na internetu (<http://europa.eu>).

Print ISBN 978-92-9494-662-1 doi:10.2847/718917 BZ-06-16-228-HR-C
PDF ISBN 978-92-9494-636-2 doi:10.2847/38707 BZ-06-16-228-HR-N

© Europski potporni ured za azil, 2017.

Ni EASO ni bilo koja osoba koja djeluje u njegovo ime ne odgovaraju za uporabu informacija iz ove publikacije.

EASO-ov praktični vodič: isključenje

EASO-ova serija praktičnih vodiča

Siječanj 2017.

Uvod u praktični vodič o isključenju

Zašto je sastavljen ovaj praktični vodič? EASO-ov praktični vodič „Isključenje” predviđen je kao praktično oruđe za pomoć nadležnim službenicima diljem Europske unije i šire u njihovom svakodnevnom radu.

Svrha je praktičnog vodiča pomoći u otkrivanju i ispitivanju mogućih slučajeva isključenja.

Vodič je osmišljen u skladu s relevantnim pravnim zahtjevima i njime se istodobno predlaže praktični pristup kojim se standardi Zajedničkoga europskog sustava azila (CEAS) pretvaraju u smjernice za svakodnevni rad.

Koje je područje primjene ovoga praktičnog vodiča? Vodič je usredotočen je na odredbe članka 12. stavka 2. Direktive o kvalifikaciji na osnovi članka 1. odjeljka F Ženevske konvencije iz 1951. i članka 17. Direktive o kvalifikaciji, tj. na odredbe kojima se uređuje isključenje ako podnositelj zahtjeva ne „zaslužuje” međunarodnu zaštitu.

Predmet ovog vodiča nije isključenje u skladu s člankom 12. stavkom 1. Direktive o kvalifikaciji na osnovi članka 1. odjeljka D i članka 1. odjeljka E Ženevske konvencije iz 1951., tj. isključenje kada podnositelj zahtjeva već ostvaruje korist od zaštite i stoga mu nije potrebna zaštita koja proizlazi iz statusa izbjeglice.

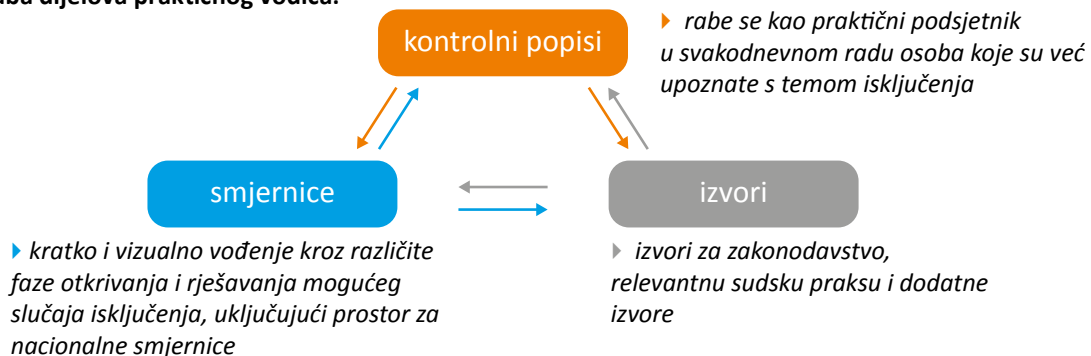
Većina pojmova o kojima se govori u ovom praktičnom vodiču proizlazi iz nacionalnoga i međunarodnoga kaznenog prava, kao i međunarodnoga humanitarnog prava. Međutim, valja naglasiti da isključenje predstavlja instituciju prava o azilu, koje se razlikuje po svojoj prirodi i ciljevima, pa se u tom pogledu primjenjuju posebna razmatranja.

Tko bi trebao upotrebljavati ovaj praktični vodič? Vodič je namijenjen ponajprije službenicima nacionalnih tijela odlučivanja. Odnosi se općenito na „nadležne službenike”. Glavna su ciljna skupina osobe koje vode intervjue i donose odluke, ali vodič može biti korisno oruđe i službenicima koji su prvi u dodiru s podnositeljima zahtjeva te svima koji bi mogli sudjelovati u otkrivanju i/ili rješavanju slučaja isključenja.

Praktičnim vodičem ispunjava se potreba nadležnih službenika kojima je isključenje novo: njima će oruđe služiti ponajprije za podizanje razine svijesti. Njime se ispunjavaju i potrebe osoba s višegodišnjim iskustvom, uključujući i nadležne službenike specijalizirane za isključenje, kojima vodič može poslužiti kao praktični podsjetnik.

Kako upotrebljavati ovaj praktični vodič? Praktični vodič podijeljen je na tri dijela koji se ovisno o potrebama korisnika mogu upotrebljavati neovisno jedan o drugome ili zajedno. Tim se trima dijelovima korisnik usmjerava od otkrivanja mogućeg slučaja isključenja do pisane odluke i mogućeg praćenja.

Uporaba dijelova praktičnog vodiča:

Osim što se u njemu donose strukturirane smjernice, ovaj je praktični vodič ujedno i oruđe za samoprocjenu, kao i za nadzor kvalitete.

Kako je razvijen ovaj praktični vodič? Vodič su sastavili stručnjaci iz država EU+ uz pomoć EASO-a i vrijednog doprinosa visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR). Prije njegova dovršetka sa svim državama EU+ provedeno je savjetovanje o vodiču.

Kako je ovaj praktični vodič povezan s drugim EASO-ovim oruđima za potporu? EASO-ova je misija potpora državama članicama, među ostalim, zajedničkim osposobljavanjem i kvalitetom te zajedničkim informacijama o zajedničkoj zemlji podrijetla. Kao i sva EASO-ova oruđa za potporu, Praktični vodič: isključenje temelji se na zajedničkim standardima CEAS-a. Izrađen je unutar istog okvira i trebao bi predstavljati dopunu ostalim dostupnim oruđima EASO-a. Njegova usklađenost s tim oruđima na prvom je mjestu, osobito s tijesno povezanim EASO-ovim modulom kurikula izobrazbe o isključenju. Vrijedan izvor u razvoju vodiča bila je i EASO-ova [Sudska analiza isključenja: članci 12. i 17. Direktive o kvalifikaciji \(2011/95/EU\)](#).

Ovaj je praktični vodič izrađen unutar EASO-ova procesa matrice kvalitete. Trebalo bi ga upotrebljavati zajedno s drugim dostupnim praktičnim oruđima, osobito s [EASO-ovim praktičnim vodičem: osobni intervju](#) i [EASO-ovim praktičnim vodičem: procjena dokaza](#).

Kako je ovaj praktični vodič povezan s nacionalnim zakonodavstvom i praksom? Ovo je oruđe za djelomičnu konvergenciju koje odražava zajedničke standarde i uključuje namjenski prostor za nacionalna odstupanja u zakonodavstvu, smjernice i praksu.

Svako nacionalno tijelo može uključiti odgovarajuće elemente zakonodavstva i smjernica u praktični vodič na naznačenim mjestima da bi se nadležnim službenicima na jednome mjestu dale sve potrebne smjernice o isključenju.

Sadržaj

SMJERNICE	7
1. Što je isključenje	8
2. Otkrivanje mogućih slučajeva isključenja	10
3. Upućivanje i postupovna jamstva	12
4. Intervju usmjeren na isključenje	13
4.1. Priprema	13
4.2. Vođenje intervjua	16
5. Procjena dokaza	19
6. Pravna analiza	21
6.1. Kvalifikacija djela zbog kojih je obvezno isključenje	21
6.2. Osobna odgovornost	29
7. Sastavljanje elemenata odluke povezanih s isključenjem	36
8. Upućivanje na istragu i/ili progon	37
KONTROLNI POPISI	39
IZVORI	47

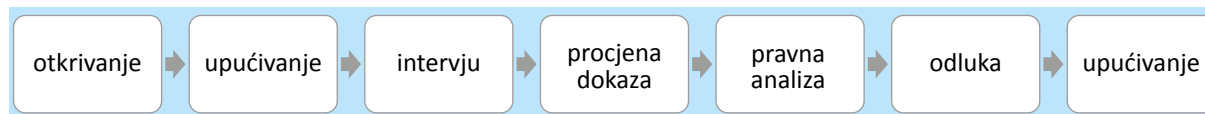

EASO-ov praktični vodič: isključenje SMJERNICE

1. Što je isključenje [kontrolni popis]

Ovaj se praktični vodič odnosi samo na isključenje u skladu s člankom 12. stavkom 2. Direktive o kvalifikaciji na osnovi članka 1. odjeljka F Ženevske konvencije iz 1951. i člankom 17. Direktive o kvalifikaciji.

U nastavku se nalazi nekoliko ključnih poruka kojima se nadležni službenici uvode u temu isključenja:

□ Primjena odredbi o isključenju je obvezna [kontrolni popis]

Ako postoje ozbiljni razlozi za sumnju da je podnositelj zahtjeva počinio djela obuhvaćena odredbama o isključenju, obvezna je primjena odredbi o isključenju.

Obvezna je primjena isključenja za djela obuhvaćena odredbama članka 12. stavka 2. Direktive o kvalifikaciji na osnovi članka 1. odjeljka F Ženevske konvencije iz 1951. i članka 17. stavka 1. Direktive o kvalifikaciji. Jedina je iznimka od obvezne prirode odredbi o isključenju članak 17. stavak 3. Direktive o kvalifikaciji (isključenje od prava na supsidijarnu zaštitu na osnovi drugih kaznenih djela koja se ne smatraju teškim kaznenim djelima ako se ispune određeni uvjeti).

□ Svrha je isključenja zaštititi integritet institucije azila [kontrolni popis]

Isključenje se primjenjuje na osobe koje bi u suprotnome ispunjavale uvjete za međunarodnu zaštitu zbog utemeljenog straha od proganjanja ili stvarne opasnosti od ozbiljne nepravde. Predstavlja nužnu zaštitnu mjeru za integritet institucije azila.

Dva su osnovna razloga za isključenje:

osobe koje ne zaslužuju međunarodnu zaštitu

1. Neka su djela tako teška da podnositelji zahtjeva koji se mogu smatrati odgovornima za ta djela ne zaslužuju međunarodnu zaštitu.

osobe koje izbjegavaju odgovornost za teška kaznena djela

2. Okvir međunarodne zaštite ne bi trebao biti oblik zaštite kojim se osobama koje su počinile kaznena djela omogućuje izbjegavanje odgovornosti.

Budući da to može imati ozbiljne posljedice za pojedinca, primjenu odredbi o isključenju uvijek treba razmatrati restriktivno i vrlo oprezno.

□ Razlozi za isključenje [kontrolni popis]

Isključenje je primjenjivo ako postoje **ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati** da je podnositelj zahtjeva osobno odgovoran za djela zbog kojih je obvezno isključenje (ili, u slučaju supsidijarne zaštite, da podnositelj predstavlja opasnost za društvo ili sigurnost države članice). Opravdano je samo s obzirom na sljedeće razloge za isključenje:

Razlozi za isključenje	
status izbjeglice	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zločini protiv mira, ratni zločini ili zločini protiv čovječnosti ▪ teška nepolitička kaznena djela izvan države u koju su izbjegli prije nego što su bili prihvaćeni kao izbjeglice ▪ djela koja su u suprotnosti s načelima i ciljevima Ujedinjenih naroda
supsidijarna zaštita	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zločini protiv mira, ratni zločini ili zločini protiv čovječnosti ▪ teška kaznena djela ▪ djela koja su u suprotnosti s načelima i ciljevima Ujedinjenih naroda ▪ opasnost za društvo ili sigurnost države članice u kojoj se podnositelj zahtjeva nalazi ▪ ostala kaznena djela (u određenim okolnostima)

Razlozi za isključenje za status izbjeglice i supsidijarnu zaštitu slični su odredbama članka 1. odjeljka F Ženevske konvencije iz 1951. i proizlaze iz njih; međutim, treba istaknuti da nisu potpuno jednaki. Člankom 17. stavkom 1. Direktive o kvalifikaciji uklanjaju su određeni zahtjevi za teška kaznena djela (članak 17. stavak 1. točka (b) Direktive o kvalifikaciji) i uvode se dodatni razlozi za isključenje (članak 17. stavak 1. točka (d) i članak 17. stavak 3. Direktive o kvalifikaciji) za supsidijarnu zaštitu.

Dodatne smjernice o kvalifikaciji djela zbog kojih je obvezno isključenje i o utvrđivanju osobne odgovornosti dostupne su u posebnim odjeljcima u nastavku.

Cjeloviti tekst tih pravnih odredbi dostupan je [ovdje](#).

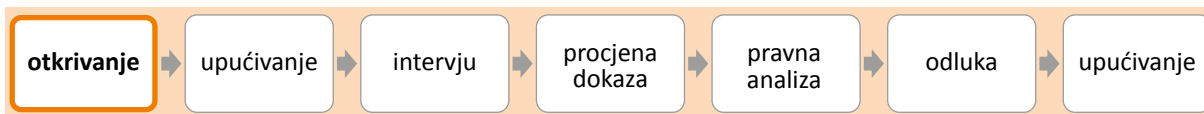
□ Teret dokazivanja da su ispunjeni kriteriji za isključenje snosi država [kontrolni popis]

Država snosi teret dokazivanja da su ispunjeni kriteriji za isključenje, a podnositelj zahtjeva dužan je surađivati u utvrđivanju svih činjenica i okolnosti relevantnih za njegov zahtjev. Pitanja u vezi s obranom obično navodi podnositelj. Međutim, nadležni službenik dužan je potpuno istražiti sve okolnosti, uključujući obranu, neovisno o tome navede li ih podnositelj izričito.

Važno je napomenuti da, iako se isključenje oslanja na nekoliko koncepata i definicija iz kaznenog prava, standard dokazivanja koji se primjenjuje na isključenje nije strog kao standard „bez ikakve sumnje” koji se primjenjuje na utvrđivanje kaznene odgovornosti. Standardom „ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati” zahtijevaju se jasni i pouzdani dokazi.

Dodatne smjernice o procjeni dokaza dostupne su u posebnom odjeljku u nastavku.

2. Otkrivanje mogućih slučajeva isključenja [kontrolni popis]

Mogući slučaj isključenja otkriva se u bilo kojoj fazi postupka azila. Moguće je na samom početku postupka azila na osnovi informacija navedenih u zahtjevu i/ili na temelju drugih dostupnih informacija. U nekim se slučajevima naznaka djela zbog kojih je obvezno isključenje neće pojaviti prije osobnog intervjua ili čak nakon što se osobi dodijeli međunarodna zaštita.

Da bi se slučajevi isključenja otkrili što prije, sve osobe uključene u postupak azila trebale bi biti svjesne mogućih naznaka, osobito s obzirom na određene države podrijetla.

Važno je prikupiti što više informacija o osobi, njezinom podrijetlu, povijesti boravišta i zaposlenja, članovima obitelji, vojnoj obvezi (ako je primjenjivo), političkim opredjeljenjima, članstvima u raznim skupinama, rutama putovanja i ostale relevantne informacije. Valja je napomenuti da su razmatranja koja se odnose na aspekte uključivanja i isključenja pojedinačnog zahtjeva često tijesno povezana. Nadležni službenik trebao bi biti otvoren za sve mogućnosti i istodobno paziti na moguće naznake isključenja.

□ Koristite se dostupnim izvorima za otkrivanje [kontrolni popis]

Dodatne smjernice o mogućim naznakama kada je riječ o isključenju i/ili pitanjima nacionalne sigurnosti povezanim s određenim zemljama podrijetla mogu biti dostupne. Iako nisu iscrpni, popisi naznaka kojima se ističu neki od najvažnijih mogućih profila mogu biti korisna pomagala nadležnim službenicima za otkrivanje je li potrebno podrobno ispitivanje isključenja.

Ti bi se dokumenti mogli upotrebljavati zajedno s ovim vodičem.

Nacionalna praksa

□ Razmotrite dostupne informacije [kontrolni popis]

Mogući izvori informacija koji mogu biti važni za isključenje isti su kao i izvori koji bi se razmatrali u slučaju uključivanja.

U nastavku se nalazi **kraći popis** mogućih dokaza koji mogu sadržavati moguće naznake i dodatne informacije važne za isključenje:

- *identifikacijske i putne isprave;*
- *informacije o zemlji podrijetla (COI);*
- *zahtjev za izručenje, presuda, kaznena evidencija i nalozi za uhićenje;*
- *informacije iz službenih baza podataka;*
- *izjave podnositelja zahtjeva, uključujući i izjave u prvom zahtjevu i u intervjuima;*
- *izjave drugih osoba (članovi obitelji, treće strane);*
- *otvoreni izvori i društveni mediji (u skladu s nacionalnom praksom);*
- *itd.*

U tim se izvorima mogu pronaći informacije o mogućim razlozima za isključenje te pojedinačne okolnosti podnositelja zahtjeva, što nadležnom službeniku može pomoći pri pripremi za intervju.

Više informacija o različitim dokazima i njihovom razmatranju dostupno je u [EASO-ovu praktičnom vodiču: procjena dokaza](#).

□ **Mogući profili [kontrolni popis]**

Službenici obvezno moraju biti svjesni isključenja, dobro pripremljeni i moraju pregledati relevantne informacije o zemlji podrijetla (COI) te provjeriti ključne elemente spisa predmeta.

Valja naglasiti da nije moguće navesti iscrpni popis okolnosti koje mogu upućivati na potrebu razmatranja isključenja.

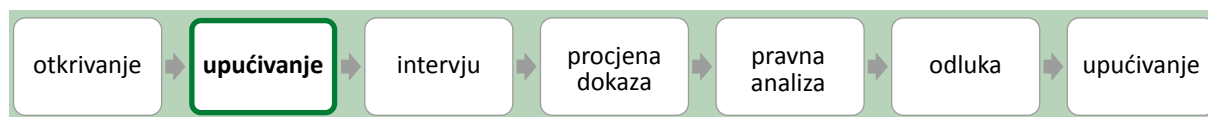
Sljedeći popis primjera profila **nije konačan**.

Moguća relevantnost ovih naznaka u velikoj mjeri ovisi o zemlji podrijetla:	
<ul style="list-style-type: none"> ▶ vojnik ▶ pobunjenička skupina ▶ paravojna skupina ▶ policijska (ili određene grane policije) ▶ obavještajne službe 	<p>Ako podnositelj pripada ovom profilu, a iz informacija o državi podrijetla proizlazi da je počinio teške povrede međunarodnoga humanitarnog prava (u slučaju oružanog sukoba) ili teška kršenja ljudskih prava, to bi bila naznaka koju treba dodatno istražiti.</p> <p>Trebaju se prikupiti dodatne informacije o vremenu, mjestu, postajama, zapovjednicima i/ili podređenim osobama, stvarnim dužnostima itd. kako bi se utvrdilo postoje li razlozi za isključenje.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ član vlade ▶ javni dužnosnik 	<p>Ako je podnositelj zahtjeva iz zemlje s opresivnim režimom, njegova moguća uključenost u vladu bila bi naznaka koju treba dodatno istražiti.</p> <p>Ovisno o zemlji podrijetla, mogu se razmotriti različite razine uključenosti, uloge i odgovornosti.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ član organizacije 	<p>Ovisno o ciljevima i metodama organizacije kao i o aktivnostima, ulozi i odgovornostima podnositelja zahtjeva te njegovu položaju u organizaciji ovo bi mogla biti naznaka da se trebaju razmotriti odredbe o isključenju.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ osobe koje su na neki drugi način povezane s navedenim kategorijama 	<p>U nekim slučajevima osobe koje službeno ne pripadaju prethodno navedenim kategorijama mogu sudjelovati u djelovanju osoba koje pripadaju tim kategorijama. Na primjer: liječnici koji sudjeluju u mučenju ili genitalnom sakaćenju žena, kemijski inženjeri koji razvijaju oružje, civilni doušnici itd.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ povezanost s događajem 	<p>Na osnovi informacija o podnositelju zahtjeva (npr. boravište, ruta putovanja) on se može dovesti u vezu s događajem koji je povezan s mogućim razmatranjem isključenja.</p>

Osim toga, ne nužno povezano s informacijama o državi podrijetla:

<ul style="list-style-type: none"> ▶ kazneno djelo 	<p>Ako postoje naznake da je podnositelj zahtjeva počinio kazneno djelo, to može potaknuti razmatranje primjene isključenja. Potrebno je napomenuti da se i sam pokušaj počinjenja može smatrati kaznenim djelom.</p>
--	---

3. Upućivanje i postupovna jamstva [kontrolni popis]

U skladu s nacionalnom praksom mogu se pokrenuti posebni postupci u slučaju mogućeg slučaja isključenja.

Ako je to primjenjivo u skladu s nacionalnom praksom, uputite mogući slučaj isključenja [kontrolni popis]

Ovisno o nacionalnoj praksi, (mogući) slučajevi isključenja možda se moraju uputiti specijaliziranoj jedinici, specijaliziranom nadležnom službeniku ili iskusnijem kolegi itd.

Nacionalna praksa

Provjerite jesu li uspostavljena primjenjiva postupovna jamstva [kontrolni popis]

Kada se razmatra mogući slučaj isključenja, u nekim se slučajevima uz opća postupovna jamstva primjenjiva u postupku azila mogu primjenjivati i posebna postupovna jamstva:

Imenovanje pravnog savjetnika ako je primjenjivo [kontrolni popis]

Nacionalna praksa

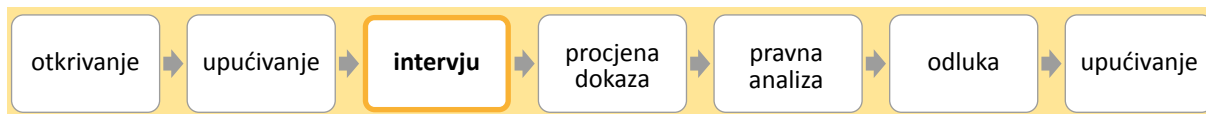
Informiranje podnositelja zahtjeva (i/ili pravnog savjetnika) o tome da se razmatra isključenje [kontrolni popis]

Nacionalna praksa

Ostala posebna postupovna jamstva ako je primjenjivo [kontrolni popis]

Nacionalna praksa

4. Intervju usmjeren na isključenje [kontrolni popis]

Intervju je osnovni element za točnu procjenu pitanja treba li podnositelja zahtjeva isključiti od mogućnosti međunarodne zaštite. Njime se nadležnom službeniku pruža prilika za izravnu interakciju s podnositeljem zahtjeva i, ono što je najvažnije, prilika da iznese dokaze i pruži podnositelju učinkovitu mogućnost da odgovori na te dokaze.

Ovisno o nacionalnoj praksi i konkretnom slučaju, intervju usmjeren na pitanja isključenja može biti dio (općega) osobnog intervjua ili samostalan intervju usmjeren na pitanja isključenja.

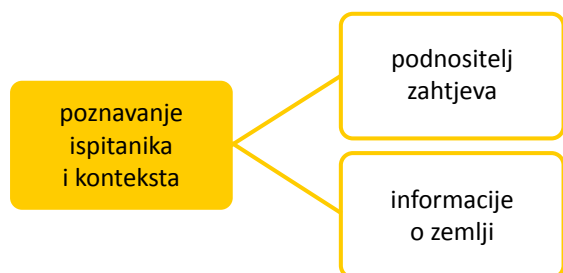
U ovom odjeljku praktičnog vodiča ističu se određeni vidovi pripreme za intervju i njegova vođenja koji su osobito važni iz perspektive isključenja.

Opće smjernice za vođenje intervjua iznesene u [EASO-ovu praktičnom vodiču: osobni intervju](#) i dalje su primjenjive.

4.1. Priprema [kontrolni popis]

□ Važnost pripreme – „budite upoznati s ispitanikom i kontekstom” [kontrolni popis]

Priprema je ključni element vođenja intervjua o isključenju. Može se podijeliti na dva područja:

Poznavanje ispitanika (1. podnositelja zahtjeva) i poznavanje konteksta (2. predmetne zemlje u vezi s isključenjem) ključno je za rješavanje svih pitanja isključenja tijekom osobnog intervjua.

Prije intervjua nadležni službenik trebao bi proučiti sve informacije o podnositelju zahtjeva koje su mu na raspolaganju. Trebao bi imati i dobro razumijevanje zemlje u kojoj je možda počinjeno djelo zbog kojega je obvezno isključenje. To će prema potrebi obuhvaćati

poznavanje povijesnih događaja i aktualnih događaja. Kada istražuje podnositelja zahtjeva i zemlju, nadležni službenik trebao bi se koristiti svim dostupnim i pouzdanim dokazima. Možda će morati prikupiti i dodatne informacije koje su što više svojstvene pojedinačnom slučaju.

□ Proučite relevantne nacionalne smjernice i relevantnu sudsku praksu [kontrolni popis]

Možda su dostupne opće nacionalne smjernice i/ili smjernice za pojedine zemlje o vođenju intervjua usmjerenoga na isključenje. Osim toga, za pripremu istraživanja potrebnih elemenata može biti relevantna sudska praksa.

Nacionalna praksa

--

□ **Utvrđite materijalne činjenice u vezi s isključenjem u mjeri u kojoj je to moguće [kontrolni popis]**

Materijalna je činjenica ona koja je ključna za odluku koja će se donijeti o zahtjevu.

Važno je da nadležni službenik pri istraživanju prošlih i sadašnjih događaja razlikuje materijalne činjenice od onih koje to nisu.

Materijalne činjenice koje se odnose na isključenje one su koje su izravno povezane s odredbama o isključenju.

Da bi utvrdio materijalne činjenice, nadležni službenik trebao bi razmotriti sve elemente mogućih dokaza, uz usmjerenost na pojedinačni slučaj.

Materijalne činjenice trebale bi se utvrditi što prije. Dobra priprema za pojedinačni konkretni slučaj i predmetnu zemlju pomaže nadležnom službeniku utvrditi materijalne činjenice i omogućuje mu da tijekom intervjua reagira na ono što podnositelj zahtjeva govori. S druge strane, ako se nadležni službenik ne pripremi, to može dovesti do neutvrđivanja materijalnih činjenica i njihova nerazlikovanja od pitanja koja su možda periferna te službenik možda neće točno prepoznati i procijeniti probleme tijekom intervjua, a to može prouzročiti loše i/ili pogrešne odluke.

To, naravno, ne znači da će se sve materijalne činjenice uvijek utvrditi tijekom pripreme za intervju ili čak tijekom samog intervjua. Postoje mnogi razlozi zbog kojih se materijalne činjenice mogu pojaviti u kasnijoj fazi, pa nadležni službenik treba biti otvorenog uma.

□ **Pripremite plan slučaja [kontrolni popis]**

Svaki nadležni službenik razvija vlastiti pojedinačni način pripreme. Nakon utvrđivanja relevantnih materijalnih činjenica korisno je napraviti vremenski redoslijed područja koja treba obuhvatiti tijekom intervjua. Podrobnost plana ovisi o osobnim željama nadležnog službenika, ali službenik uvijek mora imati na umu svrhu intervjua i ostati fleksibilan.

Kronološka ili logička/tematska struktura intervjua korisna je i može pomoći u sastavljanju odluke; međutim, mora se ostvariti ravnoteža jer preiscrpní plan slučaja može biti kontraproduktivan u intervjuu.

Planom slučaja trebaju se obuhvatiti materijalne činjenice, tj. elementi odredbi o isključenju, uključujući vidove koji se odnose na osobnu odgovornost, u mjeri u kojoj su utvrđeni u toj fazi procesa. Ako se u toj fazi uoče moguća pitanja vjerodostojnosti, ona se mogu unijeti u plan slučaja da bi se o njima razgovaralo tijekom intervjua.

□ **Mentalno se pripremite [kontrolni popis]**

Nadležni službenik treba izdvojiti dovoljno vremena za razmatranje koga intervjua i zašto. Treba uzeti u obzir i da intervjui o isključenju mogu biti intenzivni i dugo trajati.

Izražene profile neće imati svi podnositelji zahtjeva koje se intervjua u odnosu na moguće isključenje, ali neki ih mogu imati. Na primjer, podrijetlo podnositelja zahtjeva može upućivati na to da je navikao biti na autoritativnom i nadzornom položaju i/ili da je osposobljen na području obavještajnih i protuobavještajnih aktivnosti.

Neki su podnositelji zahtjeva, uključujući i u mogućim slučajevima isključenja, možda doživjeli traumatična iskustva ili mogu imati druge posebne potrebe zbog ranjivosti. To je važno zapamtiti i uzeti u obzir pri mentalnoj pripremi.

Nadležni službenik treba se zapitati koja stajališta, misli ili prijašnja mišljenja važni za slučaj mogu utjecati na njegovu objektivnost i treba ih nastojati izbjeći.

□ Osigurajte praktične mjere [kontrolni popis]

- Razmotrite je li primjereno uključiti drugoga nadležnog službenika [kontrolni popis]

Na temelju profila podnositelja zahtjeva i nacionalne prakse može biti primjereno uključiti drugoga nadležnog službenika pri vođenju intervjua. U obzir se trebaju uzeti individualne okolnosti te organizacijski uvjeti dostupni za intervju.

U nekim državama u tom se pogledu mogu primjenjivati posebna pravila na (moguće) slučajeve isključenja.

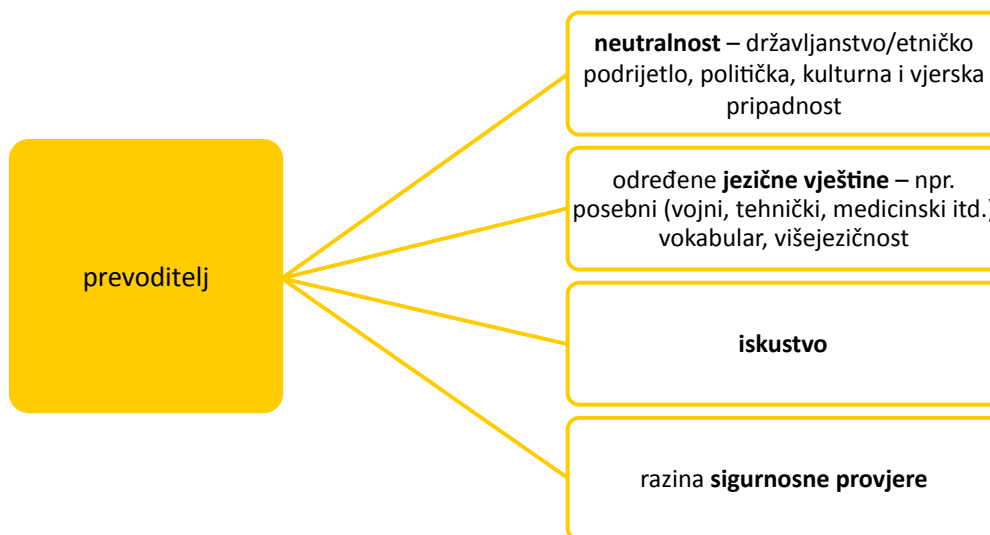
Nacionalna praksa

- Sigurnosne mjere [kontrolni popis]

Sigurnosne mjere trebaju se odrediti u skladu s nacionalnom praksom.

- Odabir usmenog prevoditelja [kontrolni popis]

Pri odabiru usmenog prevoditelja dobro je razmotriti sljedeće:

- Obavješćavanje prevoditelja [kontrolni popis]

Nadležni službenik treba omogućiti prevoditelju da se mentalno pripremi za intervju; to je jednako važno za prevoditelja kao i za nadležnog službenika. Nadležni službenik treba obavijestiti prevoditelja o prirodi slučaja prije početka intervjua. S obzirom na pitanja isključenja o kojima je riječ, prevoditelj se može obavijestiti i o područjima o kojima će se razgovarati jer mu to može pomoći pri mentalnoj pripremi.

Prevoditelju može pomoći i informacija da intervju može trajati dulje od prosjeka.

Prevoditelja treba podsjetiti na načela povjerljivosti i neutralnosti.

- Mogućnost dodatnog intervjua [kontrolni popis]

Ovisno o složenosti slučaja možda će se morati obaviti više intervjua.

4.2. Vođenje intervjua [kontrolni popis]

□ Podnositelju zahtjeva dajte informacije u skladu s nacionalnom praksom [kontrolni popis]

Na početku intervjua u vezi s isključenjem možda ćete morati dati određene posebne informacije. Ovisno o nacionalnoj praksi, to može značiti obavješćivanje podnositelja zahtjeva da će se istraživati pitanja u vezi s mogućim isključenjem.

Nacionalna praksa

□ Osigurajte primjereno ponašanje usmenog prevoditelja [kontrolni popis]

Ako nadležni službenik dvoji o sposobnostima ili ponašanju usmenog prevoditelja, to se pitanje mora riješiti u skladu s nacionalnim postupcima (primjerice upućivanjem problema na više osoblje). Intervju će se možda morati otkazati i ponovno voditi s drugim usmenim prevoditeljem.

□ Zadržite profesionalno stajalište [kontrolni popis]

Nadležni službenik uvijek treba zadržati profesionalno stajalište i paziti da se njegovu verbalnu i neverbalnu komunikaciju ne shvati kao osuđujuću.

□ Koristite se primjerenim tehnikama intervjuiranja [kontrolni popis]

Svrha je intervjua utvrditi materijalne činjenice, razgovarati o dokazima i dati podnositelju zahtjeva mogućnost učinkovitog iznošenja zahtjeva.

□ Prilagodite se pojedincu [kontrolni popis]

Svaki će podnositelj zahtjeva biti drugačiji. Nadležni službenik treba biti svjestan da će određene intervjuje o isključenju voditi s pojedincima koji su možda bili na istaknutim položajima u zemlji podrijetla. S druge strane, neki podnositelji zahtjeva mogu biti neobrazovani ili slabo obrazovani. Važno je ispravno oblikovati sva pitanja da bi ih podnositelj potpuno razumio.

□ Nastojte izgraditi odnos [kontrolni popis]

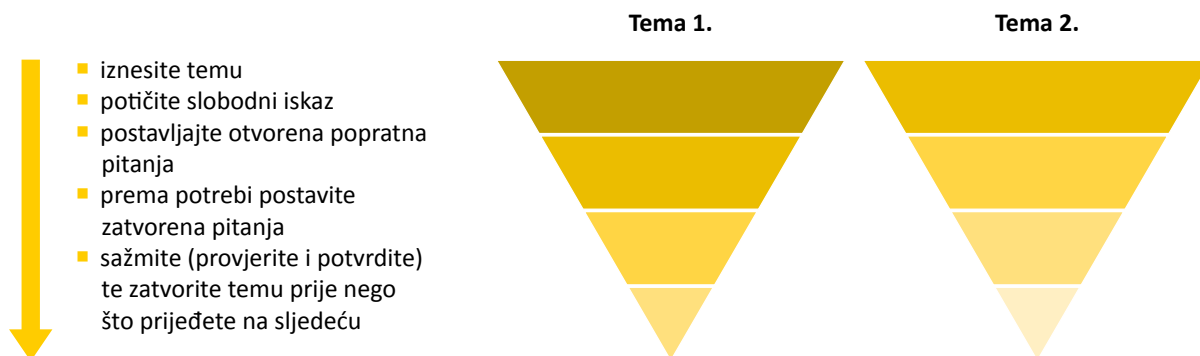
Izgradnja odnosa s podnositeljem zahtjeva ima temeljnu važnost. Dobra je praksa započeti intervju pitanjima koja nisu izravno povezana s materijalnim činjenicama. Jedan je prijedlog da se započne razgovorom o obiteljskoj pozadini, obrazovanju, životu od trenutka ulaska u državu članicu itd. Tim se pristupom obično omogućuje da se sve strane koje sudjeluju u intervjuu opuste.

Ne preporučuje se započeti intervju pitanjem koje je izravno povezano s isključenjem jer ispitanik može zauzeti obrambeno stajalište, postati nepovjerljiv i zatvoriti se tijekom intervjua, čime će se smanjiti kvaliteta prikupljenih informacija, a time i kvaliteta odluke.

U izgradnji odnosa može pomoći i podsjećanje podnositelja zahtjeva da je to intervju za azil, tj. da se provodi radi odluke ispunjava li ispitanik uvjete za međunarodnu zaštitu.

□ Primijenite pristup lijevka [kontrolni popis]

„Pristup lijevka” odnosi se na način na koji ispitivač strukturira intervju. Za svaku važnu temu ispitivač treba primijeniti pristup prema kojem se započinje uvođenjem teme i poticanjem slobodnog iskaza, nakon čega slijede otvorena popratna pitanja i naposljetku, ako su još uvijek potrebna, zatvorena pitanja. Tim se pristupom omogućuje ispitivaču utvrđivanje ključnih pitanja tijekom slobodnog iskaza i spontano dobivene informacije koje su izravno važne za cilj intervju. Informacije koje se dobiju na taj način obično su iscrpnije i kvalitetnije od informacija koje se dobiju iz odgovora na zatvorena pitanja.

□ Postavljajte otvorena pitanja i potičite slobodan iskaz

Cilj je **slobodnog iskaza** prikupljanje što više pouzdanih i točnih informacija tako da se podnositelju zahtjeva da prilika za davanje neprekinutoga osobnog iskaza o važnim činjenicama. Omogućivanje podnositelju zahtjeva navođenje sadržajnih informacija važan je dio vođenja intervju o isključenju.

Otvorenim se pitanjima omogućuje istraživanje svakoga važnog pitanja i smanjenje rizika od toga da ispitivač previdi važne informacije.

Nekim će podnositeljima biti teško slobodno govoriti ili neće biti spremni odgovarati na pitanja. Pritom nadležni službenik treba pokušati preuzeti aktivniju ulogu i postavljati usmjerenija pitanja, no treba imati na umu to da i dalje nastavi otvarati sve teme i da svaku novu temu otvara postavljanjem otvorenih pitanja. Iako je poticanje slobodnog iskaza i postavljanje otvorenih pitanja važno, nadležni službenik trebao bi osigurati da podnositelj uvijek odgovori na postavljeno pitanje.

Zatvorena pitanja mogu biti korisna ako treba pojasniti ili potvrditi određene elemente (vrijeme, imena, datumi itd.). Takvim se pitanjima omogućuje ispitivaču istraživanje svih preostalih informacija koje su mu potrebne prije zatvaranja teme. Međutim, prečestim postavljanjem zatvorenih pitanja može se ograničiti sposobnost podnositelja zahtjeva da se upusti u intervju, čime se smanjuje kvaliteta i točnost informacija.

□ Provjerite i potvrdite [kontrolni popis]

Dobra je praksa tijekom intervju o isključenju nekoliko puta sažeti i potvrditi (zatvorenim pitanjem) materijalne činjenice i druga važna pitanja. To će nadležnom službeniku pomoći pri nadzoru intervju, utvrđivanju ključnih točaka i osiguravanju da određena područja ne ostanu nejasna, uz istodobno poticanje slobodnog iskaza.

□ Usmjerite se na osobnu uključenost podnositelja: „ja” umjesto „mi” [kontrolni popis]

Svrha je intervju prikupiti informacije koje će nadležnom službeniku omogućiti utvrđivanje činjenice jesu li počinjena djela iz područja primjene odredbe o isključenju te ako jesu, ponašanje i duševno stanje podnositelja zahtjeva u odnosu na ta djela.

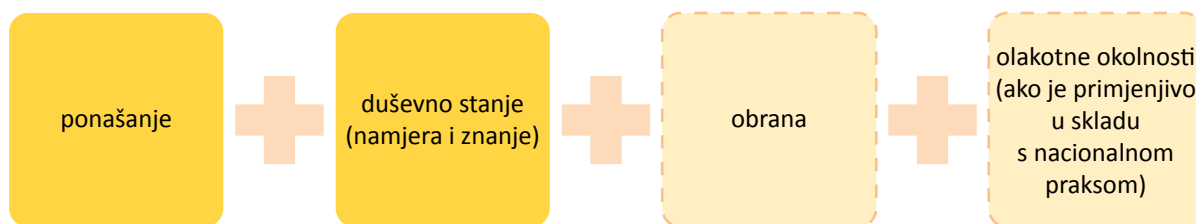
Sva važna pitanja moraju se potpuno istražiti; međutim, osobna odgovornost temeljni je čimbenik pri donošenju odluke o tome primjenjuje li se isključenje.

Podnositelj se mora poticati na to da govori o vlastitim aktivnostima, ulozi i/ili odgovornostima. Ako podnositelj govori u *prvom licu množine*, od njega treba zatražiti pojašnjenje na koga se upućuje i njegove točne uključenosti, tj. podnositelj treba odgovarati u *prvom licu jednine*.

Ako podnositelj stalno odgovara na pitanja u *prvom licu množine*, mora se podsjetiti na to da govori o tome koja je bila njegova osobna uloga. Pitanje treba ponoviti i prema potrebi preoblikovati sve dok nadležni službenik ne uspije utvrditi prirodu osobne uključenosti podnositelja zahtjeva.

Kada podnositelj upućuje na druge osobe zamjenicom „oni“, može biti važno utvrditi o kome govori, osobito ako je podnositelj možda bio povezan s kaznenim djelima koja su počinile druge osobe. Pritom bi bilo važno utvrditi počinitelje te postojanje i vrstu veze između počinitelja i podnositelja zahtjeva.

Pitanjima koja se postavljaju tijekom intervjua trebalo bi se pomoći u utvrđivanju sljedećih stavki u odnosu na podnositelja:

□ Razjasnite moguća pitanja vjerodostojnosti [kontrolni popis]

Mogu se javiti određena pitanja na temelju razmatranja unutarnje i vanjske vjerodostojnosti.

Ako postoje bilo kakva pitanja o vjerodostojnosti, treba ih raspraviti tijekom intervjua i dati podnositelju mogućnost da ih objasni. Ako nadležni službenik ne ispita utvrđene probleme vjerodostojnosti tijekom intervjua, on ne djeluje u skladu sa svojim dužnostima da potpuno, objektivno i nepristrano ispita važne činjenice i okolnosti. Time bi se mogla osporiti moguću odluku koja se odnosi na te probleme vjerodostojnosti.

Dodatne smjernice potražite u [EASO-ovu praktičnom vodiču: procjena dokaza](#).

5. Procjena dokaza [kontrolni popis]

Kao i u svim slučajevima azila, procjena dokaza ključan je, a često i zahtjevan dio ispitivanja. U slučajevima isključenja mogu se javiti posebni zahtjevi koji proizlaze iz činjenice da je teret dokazivanja na tijelu odlučivanja i da u mnogim slučajevima podnositelj zahtjeva nije spreman na suradnju u utvrđivanju relevantnih činjenica i okolnosti.

Opće smjernice o procjeni dokaza potražite u EASO-ovu praktičnom vodiču: [procjena dokaza](#).

□ Primijenite standard „ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati...” [kontrolni popis]

„Standard dokazivanja” prag je koji treba ispuniti za utvrđivanje određenog prijedloga.

U samim odredbama o isključenju spominje se standard „ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati”.

Taj je standard dokazivanja stroži od standarda za procjenu rizika pri utvrđivanju potrebe za međunarodnom zaštitom, to je obično „razuman stupanj vjerojatnosti”.

Dakle, da bi se isključio podnositelja zahtjeva, **potrebne su jasne i pouzdane informacije** kojima se zadovoljava standard „ozbiljnih razloga”.

Obične sumnje stoga očito ne bi bile dovoljne za primjenu isključenja. Standard dokazivanja smatra se strožim i od standarda „vjerojatnije je” (odmjeravanje vjerojatnosti). Međutim, nije potrebno dosegnuti kazneni standard „bez ikakve sumnje” koji se primjenjuje za utvrđivanje krivnje.

U nekim državama mogu biti utvrđene posebne smjernice o primjenjivom standardu dokazivanja.

Nacionalna praksa

□ Ispitajte sve važne okolnosti, čak i kada se teret dokazivanja prebaci na podnositelja zahtjeva [kontrolni popis]

Nadležni službenici trebaju biti svjesni dvaju slučajeva u kojima se teret dokazivanja prebacuje s države na podnositelja zahtjeva, što znači da utvrđivanje osobne odgovornosti može započeti pretpostavkom da ta odgovornost postoji. Takva bi se pretpostavka mogla opravdati na temelju postojanja dovoljne količine informacija koje upućuju na postojanje ozbiljnih razloga zbog kojih se može smatrati da je osoba u slučajevima opisanima u nastavku na neki način osobno odgovorna:

- kada je međunarodni kazneni sud podigao optužnicu protiv podnositelja;
- kada se utvrdi da je podnositelj zahtjeva dobrovoljno postao ili ostao član i bio na istaknutom položaju represivne vlade ili organizacije koja čini djela zbog kojih je obvezno isključenje.

Međutim, pretpostavku osobne odgovornosti u takvim se slučajevima naravno može pobiti i tu se pretpostavku mora oprezno primjenjivati.

I dalje je potrebno ispitati sve važne okolnosti, kao što su osobne aktivnosti, uloga i odgovornosti podnositelja zahtjeva, te moguću obranu prije donošenja odluke o isključenju.

Podnositelju se treba dati učinkovita mogućnost očitovanja o pretpostavci osobne odgovornosti. Pritom je standard dokazivanja koji podnositelj mora ispuniti da bi pobio pretpostavku **uvjerljivo objašnjenje** o neuključenosti u djela zbog kojih je obvezno isključenje ili nepovezanost s tim djelima, uz nepostojanje ozbiljnih dokaza o suprotnome.

□ **Uzmite u obzir određene posebnosti** [\[kontrolni popis\]](#)

Određeni posebni dokazi/izvori informacija mogu postati osobito važni u slučajevima isključenja i nadležni službenik trebao bi znati kako im pristupiti.

□ **Dokazi o tome da osoba podliježe kaznenom postupku u državi podrijetla** [\[kontrolni popis\]](#)

Nadležni službenik treba ispitati je li progon bio legitiman i provjeriti da se podnositelja nije, na primjer, gonilo i/ili da nije osuđen iz političkih razloga. Nadležni službenik također treba biti svjestan toga da se određeno ponašanje može smatrati kaznenim djelom u zemlji podrijetla, ali ne i u njegovoj državi. Kaznena presuda ne znači nužno da se odredbe o isključenju moraju automatski primijeniti.

□ **Povjerljiva građa** [\[kontrolni popis\]](#)

Ako je dostupni povjerljiva građa, nadležni službenik mora ispitati može li se ona uporabiti za procjenu i sastavljanje odluke o isključenju i kako. To se može razlikovati ovisno o nacionalnom zakonodavstvu i praksi, a ovisi i o građi u određenom slučaju. Ako se takva građa ne može uporabiti, nadležni službenik treba razmotriti postoje li drugi relevantni izvori dokaza koji se mogu uporabiti u slučaju.

Nacionalna praksa

□ **Otvoreni izvori i društveni mediji** [\[kontrolni popis\]](#)

Ovisno o nacionalnoj praksi, nadležni službenici mogu pretraživati informacije o podnositelju u otvorenim izvorima ili mjestima kao što su Facebook, Twitter itd. ili njihovi kolege mogu istražiti takve informacije za njih.

Te se informacije u slučaju isključenja moraju oprezno uporabiti. Ako će se pri ispitivanju uporabiti dokazi iz otvorenih izvora ili društvenih medija, nadležni službenik trebao bi obavijestiti podnositelja o dokazima i dati mu učinkovitu mogućnost da ih komentira prije donošenja procjene.

Nacionalna praksa

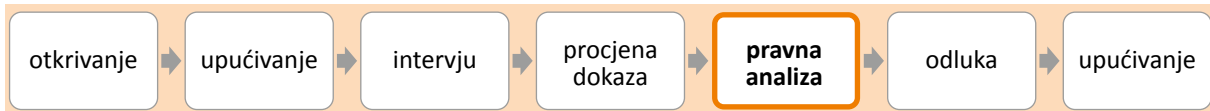
□ **Anonimna svjedočenja** [\[kontrolni popis\]](#)

Anonimna svjedočenja općenito se ne upotrebljavaju kao dokazi u opravdanju odluke o isključenju. Razlozi za takva anonimna svjedočenja mogu se razlikovati (ljubomora, osveta, istinska zabrinutost itd.), a stoga što se izvor ne može potvrditi, vjerodostojnost je takvih svjedočanstava ograničena. Međutim, katkad anonimna svjedočenja mogu biti trag koji upućuje na djela zbog kojih je obvezno isključenje i koja će nadležni službenik možda morati dodatno istražiti.

6. Pravna analiza [kontrolni popis]

Na temelju prihvaćenih činjenica nadležni službenik analizira primjenjivost razloga za isključenje i elemente koji su potrebni za utvrđivanje osobne odgovornosti.

6.1. Kvalifikacija djela zbog kojih je obvezno isključenje [kontrolni popis]

U ovom koraku nadležni službenik treba dokazati **jesu li prisutni elementi razloga za isključenje**.

Treba uzeti u obzir da je podnositelj zahtjeva mogao počinuti više djela zbog kojih je obvezno isključenje i koja pripadaju različitim odredbama o isključenju. Nacionalna praksa može se razlikovati s obzirom na to treba li određeno djelo kvalificirati pod više razloga kada postoje potrebni elementi.

Nacionalna praksa

--

a. Zločini protiv mira – ratni zločini – zločini protiv čovječnosti [kontrolni popis]

Ženevska konvencija iz 1951.

- Članak 1. odjeljak F točka (a)

Direktiva o kvalifikaciji

- Članak 12. stavak 2. točka (a)
- Članak 17. stavak 1. točka (a)

Nacionalno zakonodavstvo

--

Taj se razlog za isključenje primjenjuje na isključenje od statusa izbjeglice i supsidijarnu zaštitu. Kaznena djela u okviru te odredbe pokrenula bi primjenu odredbi o isključenju neovisno o tome gdje su i kada počinjena, uključujući i ako su počinjena u državi članici i/ili nakon što je osobi odobrena međunarodna zaštita.

- Postoje li ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je djelo **zločin protiv mira**? [kontrolni popis]

Nadležni službenik mora utvrditi je li djelo zločin protiv mira (zločin agresije) razmatranjem elemenata u nastavku.

- **Djelo:** uključuje planiranje, pripremu, započinjanje ili vođenje agresivnog rata ili oružani sukob koji je u suprotnosti s međunarodnim ugovorima, sporazumima ili jamstvima ili sudjelovanje u zajedničkom planu ili uroti čiji je cilj ostvarenje prethodno navedenoga.
- **Kontekst:** zločine protiv mira moguće je počinuti samo u međunarodnom oružanom sukobu, tj. sukobu u kojemu sudjeluju države ili subjekti slični državama.
- **Počinitelj:** budući da međunarodne oružane sukobe obično vode države ili subjekti slični državama, zločine protiv mira obično čine pojedinci na višim položajima, koji predstavljaju državu ili subjekt sličan državi.

► Postoje li ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je djelo **ratni zločin**? [kontrolni popis]

Nadležni službenik mora utvrditi je li djelo ratni zločin razmatranjem elemenata navedenih u nastavku.

- **Djelo:** ratni zločini teške su povrede međunarodnoga humanitarnog prava koje u skladu s međunarodnim pravom izravno podrazumijevaju osobnu odgovornost. Ratne zločine moguće je počiniti samo u kontekstu oružanog sukoba međunarodne ili unutarnje prirode. Elementi ratnih zločina ovise o prirodi sukoba (međunarodni ili unutarnji) i zato je važno utvrditi i. postojanje oružanog sukoba i ii. njegovu prirodu.

Važno je istaknuti da nisu sva ratna djela ujedno i ratni zločini. Borci koji zakonito sudjeluju u sukobima ne čine ratne zločine pod uvjetom da se drže pravila predviđenih međunarodnim humanitarnim pravom. Ovisno o okolnostima, borac koji nezakonito sudjeluje u sukobima ili civil koji izravno sudjeluje u sukobima može se povezati s djelom zbog kojeg je obvezno isključenje za koje bi se morala procijeniti njegova osobna odgovornost.

Ratni zločini navedeni su, među ostalim, u članku 8. Rimskog statuta, u odredbama o teškim kršenjima Ženevskih konvencija iz 1949. i Dodatnog protokola I., zajedničkom članku 3. i relevantnim odredbama Dodatnog protokola II., Statutu Međunarodnoga kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju i Statutu Međunarodnoga kaznenog suda za Ruandu.

Pri određivanju može li se djelo kvalificirati kao ratni zločin treba uzeti u obzir vojnu nuždu i proporcionalnost.

- **Kontekst:** između zločina i oružanog sukoba mora postojati dovoljna veza.

Nadležni službenik trebao bi utvrditi sljedeće elemente:

- je li u vrijeme zločina **postojao oružani sukob**;
- je li predmetno djelo počinjeno **u odnosu na** oružni sukob i je li povezano s njime (povezanost);
- je li oružani sukob bio **međunarodni** ili **unutarnji** u vrijeme zločina:

Međunarodni oružani sukob	Unutarnji oružani sukob
Međunarodni je oružani sukob onaj u koji su uključene dvije države ili njih više ili država i nacionalni oslobodilački pokret.	Unutarnji oružani sukob može se definirati kao sukob velikih razmjera između državnih tijela i pobunjenika ili između dviju ili više organiziranih naoružanih skupina unutar države. Za klasifikaciju nasilja kao unutarnjega oružanog sukoba upotrebljavaju se najmanje dva činjenična kriterija: <ul style="list-style-type: none"> □ uključene strane moraju pokazivati određenu razinu organiziranosti i □ nasilje mora dosegnuti određenu razinu intenziteta. Ostali unutarnji poremećaji i napetosti, pobune ili izolirani ili povremeni činovi oružanog nasilja ne mogu se kvalificirati kao unutarnji oružani sukob.

Obično postoje informacije o zemlji podrijetla ili nacionalne smjernice kojima se utvrđuje priroda oružanog sukoba. Koristan izvor za potvrđivanje prirode sukoba mogu biti presude Međunarodnog suda, presude Međunarodnoga kaznenog suda, rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a, mišljenja država ili izvješća UN-a.

Važno je imati na umu da se sukobi mogu promijeniti, pa tako i njihova priroda (npr. iz unutarnjega u međunarodni).

- **Počinitelj:** ratne zločine može počiniti bilo tko, uključujući i civile koji ne sudjeluju u sukobima, pod uvjetom da postoji dovoljna veza s oružanim sukobom (povezanost).
- **Predmet:** nadležni službenik mora utvrditi da je zločin počinjen protiv zaštićenih osoba ili predmeta (civili, borci koji ne sudjeluju u borbi, civilni i osobito kulturni predmeti) ili da su se uporabili nezakonito oružje ili sredstva ratovanja.

- **Posebni duševni element:** duševni element podrazumijeva znanje o činjeničnim okolnostima (svijest o oružanom sukobu) i zaštićenom statusu osobe ili predmeta. Za neke ratne zločine potreban je dodatni posebni duševni element (npr. ratni zločini izdajničkog ubijanja ili ranjavanja, uzimanje talaca). Taj je duševni element dodatak općim zahtjevima opisanim u pododjeljku o osobnoj odgovornosti.

▶ Postoje li ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je djelo **zločin protiv čovječnosti**? [\[kontrolni popis\]](#)

Nadležni službenik mora utvrditi je li djelo zločin protiv čovječnosti razmatranjem elemenata u nastavku.

- **Djelo:** zločini koji se kvalificiraju kao zločini protiv čovječnosti osobito su nečovječna djela kada se počine kao dio sustavnog i raširenog napada na civile. Kaznena djela kao što su ubojstvo, istrebljenje, mučenje, silovanje, politički ili vjerski progon te druga nečovječna djela dosežu prag zločina protiv čovječnosti ako su dio raširenog i sustavnog napada protiv civila.

Definicijom zločina protiv čovječnosti može biti obuhvaćeno i pojedinačno djelo pod uvjetom da postoji veza s raširenim i sustavnim napadom.

Zločini protiv čovječnosti definirani su međunarodnim instrumentima, među ostalim, [člankom 7. Rimskog statuta](#).

- Kontekst: nadležni službenik trebao bi utvrditi da je napad:

usmjeren protiv
civilnog
stanovništva

Napad s kojim je zločin povezan usmjeren je protiv civilnog stanovništva. Tijekom oružanog sukoba to bi obuhvaćalo osobe koje (više) ne sudjeluju u oružanim sukobima.

raširen ili
sustavan

Napad je dio vladine politike, *de facto* tijela političke vlasti ili organizirane političke skupine ili ga navedena vlada, skupina ili tijelo tolerira, odobrava ili dopušta.

Zločin treba biti **povezan s napadom u dovoljnoj mjeri**. Izolirana nečovječna djela nemaju stigmatu koja se povezuje sa zločinima protiv čovječnosti iako i ona mogu biti djela zbog kojih je obvezno isključenje (npr. teška nepolitička kaznena djela).

Zločini protiv čovječnosti razlikuju se od ratnih zločina jer je njih moguće počinuti i za vrijeme mira i tijekom oružanog sukoba.

- **Posebni duševni element:** zločin mora počinuti osoba koja je znala za napad i vezu između djela i napada. Za neke zločine protiv čovječnosti potrebna je dodatna posebna namjera (npr. progon i genocid). Taj je duševni element dodatak općim zahtjevima opisanim u pododjeljku o osobnoj odgovornosti.

▶ Postoje li ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je djelo **genocid**?

Neki zločini protiv čovječnosti mogu biti i genocid ([članak 6. Rimskog statuta](#)).

Da bi utvrdio postoje li ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je počinjen genocid, nadležni službenik treba uzeti u obzir je li prisutna „**genocidna namjera**“:

namjera da se uništi

u cijelosti ili djelomično

nacionalna, etnička, rasna
ili vjerska skupina

Djela koja se mogu kvalificirati kao genocid ako postoji namjera, među ostalim, uključuju:

- ubijanje pripadnika skupine;
- nanošenje teške ozljede ili duševne boli pripadnicima skupine;
- namjerno podvrgavanje skupine životnim uvjetima kojima je cilj njezino potpuno ili djelomično fizičko uništenje;
- nametanje mjera s namjerom sprečavanja rađanja unutar skupine;
- prisilno premještanje djece iz jedne skupine u drugu.

b. Teška nepolitička kaznena djela [kontrolni popis]

Ženevska konvencija iz 1951.

- Članak 1. odjeljak F točka (b)

Direktiva o kvalifikaciji

- Članak 12. stavak 2. točka (b)
- Članak 17. stavak 1. točka (b)

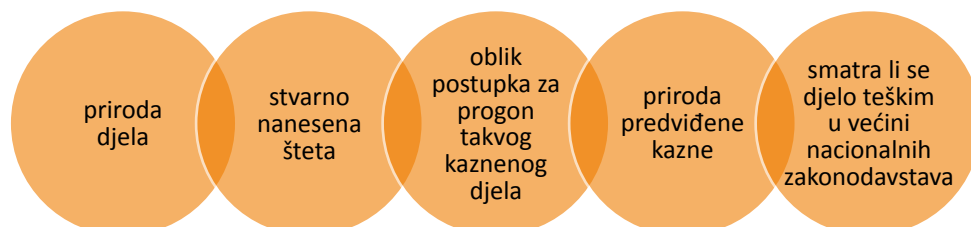
Nacionalno zakonodavstvo

Elementi u nastavku primjenjuju se na status izbjeglice. U slučaju isključenja od prava na supsidijarnu zaštitu dovoljno je utvrditi „teško kazneno djelo“.

- ▶ Postoje li ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je djelo teško (nepolitičko) kazneno djelo?

- **Djelo:** nadležni službenik treba utvrditi da je kazneno djelo dovoljno **teško**.

Do isključenja u okviru ove odredbe ne mogu dovesti sva kaznena djela. Kada se procjenjuje može li se kazneno djelo smatrati teškim, mogu se uzeti u obzir sljedeći čimbenici:

Ne postoji zahtjev kojim se određuje da prekršaj mora biti kazneno djelo i u zemlji podrijetla i u zemlji u kojoj se podnosi zahtjev. Trebali bi se uzeti u obzir međunarodni standardi, tj. smatraju li se predmetna djela teškim kaznenim djelom u većini nacionalnih zakonodavstava.

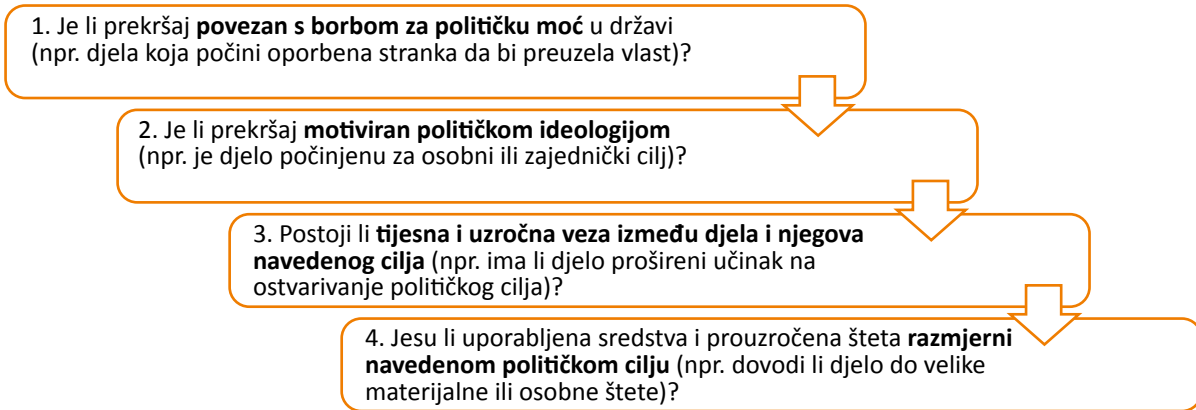
Mogu biti dostupne dodatne nacionalne smjernice o tome što kazneno djelo čini „teškim“.

Nacionalna praksa

- **Nepolitičko kazneno djelo** (*samo za status izbjeglice*)

Da bi se kazneno djelo moglo kvalificirati kao nepolitičko kazneno djelo, treba se smatrati da uglavnom nije politički motivirano ili mora biti nerazmjerno navedenome političkom cilju. Posebno okrutna djela, čak i ako su počinjena s navodnim političkim ciljem, mogu se smatrati teškim nepolitičkim kaznenim djelom.

Može se razmotriti nekoliko vidova:

- **Kontekst** (*samo za status izbjeglice*): kaznena su djela počinjena:
  - **izvan države u koju je izbjegao, i**
  - **prije nego što je podnositelj zahtjeva bio prihvaćen kao izbjeglica.**

U skladu sa zakonodavstvom EU-a „prihvaćanje kao izbjeglica” trebalo bi se tumačiti kao trenutak izdavanja dozvole boravka na temelju odobrenja statusa izbjeglice.

U praksi se mogu primjenjivati nacionalne razlike.

Nacionalna praksa

c. Djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda [\[kontrolni popis\]](#)

Ženevska konvencija iz 1951.

- Članak 1. odjeljak F točka (c)

Direktiva o kvalifikaciji

- Članak 12. stavak 2. točka (c)
- Članak 17. stavak 1. točka (c)

Nacionalno zakonodavstvo

--

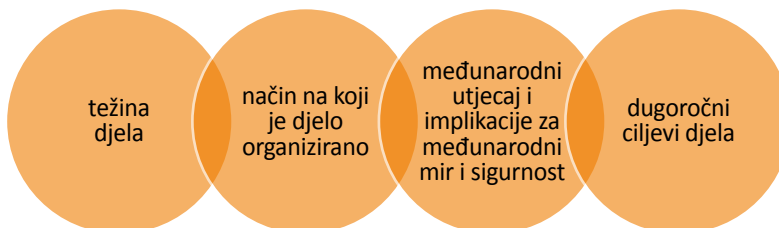
Ti razlozi za isključenje primjenjuje se i na isključenje za status izbjeglice i supsidijarnu zaštitu. Djela u okviru te odredbe pokrenula bi primjenu odredbi o isključenju neovisno o tome gdje su i kada počinjena, kao i ako su počinjena u državi članici i/ili nakon što je osobi odobrena međunarodna zaštita.

- ▶ Postoje li ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da su djela u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda?

Nadležni službenik mora utvrditi je li djelo u suprotnosti s ciljevima i načelima UN-a uzimajući u obzir elemente u nastavku.

- **Djelo:** ciljevi i načela UN-a utvrđeni su **uvodnom izjavom i člancima 1. i 2. Povelje Ujedinjenih naroda**. U skladu s tim, taj se razlog za isključenje može primijeniti na određena djela koja čine teška i kontinuirana kršenja ljudskih prava i/ili djela za koja je međunarodna zajednica posebno odredila da su u suprotnosti s ciljevima i načelima UN-a.

Budući da se međunarodno pravo stalno razvija, stalno se mijenja i tumačenje odgovarajućih pojmova. Uzimajući u obzir da razloge za isključenje treba tumačiti restriktivno, u tom se pogledu mogu razmotriti sljedeći elementi:

- **Kontekst:** djela moraju imati **međunarodnu dimenziju**, u smislu da mogu negativno utjecati na međunarodni mir i sigurnost ili na prijateljske odnose među državama.
- **Počinitelj:** načelno, bilo koja osoba može biti počinitelj djela koja pripadaju među razloge za isključenje. Međutim, mnoga od tih djela mogu počinuti samo visoki dužnosnici na vodećim položajima u državi ili subjektu sličnom državi.

Činjenica da je osoba *kriva* na znači da je potreban kazneni progon ili presuda da bi se djelo kvalificiralo prema toj odredbi o isključenju. Primjenjuje se isti standard „ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati“.

Zbog širokih i općih uvjeta „ciljeva i načela Ujedinjenih naroda“, područje primjene te odredbe nejasno je u usporedbi s odredbama iz točki (a) i (b). Stoga može biti praktičnije da nadležni službenik prije procjene točke (c) razmotri jesu li primjenjive točke (a) i (b).

Možda postoje dodatne nacionalne smjernice za primjenu te odredbe.

Nacionalna praksa

d. *Opasnost za društvo ili sigurnost države članice* [kontrolni popis]

Direktiva o kvalifikaciji

- Članak 17. odjeljak 1. točka (d)

Nacionalno zakonodavstvo

Primjenjuje se samo na isključenje od prava na supsidijarnu zaštitu.

- ▶ Postoje li ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da osoba predstavlja opasnost za društvo ili sigurnost države?

Državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva isključuje se od prava na supsidijarnu zaštitu kada postoje ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da ta osoba predstavlja opasnost za društvo ili sigurnost države članice u kojoj se osoba nalazi.

Procjena primjenjivosti tog razloga za isključenje temelji se na prošlom i sadašnjem ponašanju osobe, ali u konačnosti predstavlja **procjenu rizika** u budućnosti.

S obzirom na prirodu te odredbe, njezinom se primjenom često zahtijeva uključivanje drugih tijela koja mogu imati pristup korisnim informacijama.

Nacionalna praksa**Izvršenje manje teškoga kaznenog djela ili više njih [kontrolni popis]****Direktiva o kvalifikaciji**

- Članak 17. stavak 3.

Nacionalno zakonodavstvo

To se primjenjuje samo na isključenje od prava na supsidijarnu zaštitu i nije obvezna odredba o isključenju.

Moraju se dokazati sljedeći elementi da bi se primijenio taj razlog za isključenje:

Podnositelj zahtjeva počinio je jedno kazneno djelo ili više kaznenih djela koja su manje teška od prije razmatranih.

Djela su počinjena prije nego što je podnositelj prihvaćen u predmetnoj državi članici.

Kazneno djelo ili kaznena djela u predmetnoj bi se državi članici kažnjavala kaznom zatvora.

Podnositelj je napustio svoju zemlju podrijetla samo da bi izbjegao kažnjavanje koje proizlazi iz tih kaznenih djela.

Budući da ta odredba o isključenju nije obvezna, primjenjivat će se samo ako države članice odluče prenijeti ju u nacionalno zakonodavstvo. Možda postoje dodatne nacionalne smjernice.

Nacionalna praksa**Djela terorističke prirode [kontrolni popis]**

Djela terorističke prirode ne čine posebni razlog za isključenje, ali relevantne aktivnosti mogu se kvalificirati u okviru bilo kojeg razloga za isključenje.

Ne postoji općeprihvaćena definicija terorizma. [Okvirne odluke Vijeća o borbi protiv terorizma od 13. lipnja 2002. i 28. studenoga 2010.](#) korak su u razvoju takve definicije „terorističkih kaznenih djela”. Doneseno je nekoliko međunarodnih instrumenata o posebnim djelima terorističke prirode.

***Djela terorističke prirode
mogla bi se kvalificirati
kao:***

<i>Zločin protiv mira</i>	Ako se počine kao dio planiranja, pripreme, započinjanja ili vođenja agresivnog rata.
<i>Ratni zločin</i>	Djela nasilja ili prijetnje nasiljem usmjereni na širenje straha među civilnim stanovništvom izričito se zabranjuju međunarodnim humanitarnim pravom (dodatni protokoli I. i II.). Načelno bi se djela koja bi se za vrijeme mira smatrala terorističkima mogla kvalificirati kao ratni zločini ako su počinjena u kontekstu međunarodnoga ili unutarnjega oružanog sukoba i ako su povezana s njim.
<i>Zločin protiv čovječnosti</i>	Ako se sastoje od jednoga od temeljnih zločina, kada se počine kao dio raširenog i sustavnog napada na civilno stanovništvo.
<i>Teško nepolitičko kazneno djelo</i>	Ako je kazneno djelo dovoljno teško, nepolitički element obično je zadovoljen jer se djela terorističke prirode uvijek smatraju nerazmjernima u odnosu na politički cilj. Moraju se zadovoljiti i geografski i vremenski kriteriji.
<i>Djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima UN-a</i>	Izravnu vezu s ovim razlogom može se pronaći, među ostalim, u rezolucijama 1373 i 1377 Vijeća sigurnosti UN-a iz 2001.: „ <i>djela, metode i prakse terorizma u suprotnosti [su] s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda</i> ” te je „ <i>svjesno financiranje, planiranje i poticanje terorističkih djela također suprotno ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda</i> ”. U određenim okolnostima djela koja su ispravno kvalificirana kao „ <i>terorističko djelovanje</i> ” stoga mogu biti u području primjene ovog razloga za isključenje. Opće je prihvaćeno da je potrebna međunarodna dimenzija kako bi se terorizam razmatrao u okviru ove odredbe.
<i>Opasnost za društvo ili sigurnost države članice</i>	Ako djela ne zadovoljavaju navedene kriterije, podnositelj se i dalje može isključiti od prava na supsidijarnu zaštitu ako se utvrdi da on predstavlja opasnost za društvo i sigurnost države.

Ako je podnositelj na popisu osoba osumnjičenih za terorizam ili se povezuje s terorističkom skupinom, to se treba istražiti kao naznaku da takav pojedinac može biti povezan s djelima zbog kojih je obvezno isključenje. Međutim, isključenje se uvijek temelji na potpunoj procjeni osobne odgovornosti. To ne znači da se podnositelj ne može isključiti od prava na međunarodnu zaštitu ako nije osobno sudjelovao u nekom terorističkom djelu.

Možda postoje posebne nacionalne smjernice za rješavanje slučajeva podnositelja za koje se sumnja da su uključeni u djela terorističke prirode.

Nacionalna praksa

--

6.2. Osobna odgovornost [kontrolni popis]

U ovoj fazi nadležni službenik mora pokazati da postoje ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je podnositelj povezan s djelom ili djelima zbog kojih je obvezno isključenje, razmatrajući to pitanje sa stajališta osobne odgovornosti.

Nadležni službenik procjenjuje moguću osobnu odgovornost na temelju prirode uključenosti podnositelja u djelo ili djela i stupnja do kojega je podnositelj sudjelovao u djelu ili djelima te na temelju njegova duševna stanja s obzirom na djelo ili djela.

Ponašanje kojim nastaje osobna odgovornost (*actus reus*)

Ponašanje se odnosi na djelovanje ili propušteno djelovanje. Nadalje, nadležni službenik treba imati na umu da osnova za osobnu odgovornost može postojati i ako (postoje ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da) je podnositelj samo pokušao počinuti djelo ili djela zbog kojih je obvezno isključenje.

□ Izravno počinjenje [kontrolni popis]

Nadležni službenik mora se usredotočiti na dokaze koji pokazuju je li podnositelj počinio, kao počinitelj ili supočinitelj, predmetno djelo ili djela zbog kojih je obvezno isključenje.

Za to je obično potrebna **namjera** s obzirom na ponašanje i/ili njegove posljedice te **znanje** o ponašanju, posljedicama i/ili relevantnim okolnostima. Ovisno o okolnostima, definicija određenoga kaznenog djela može sadržavati posebne zahtjeve s obzirom na namjeru i/ili znanje.

□ Navođenje drugih osoba na počinjenje djela zbog kojega je obvezno isključenje [kontrolni popis]

Veza između pojedinca i djela koja su počinile druge osobe postojat će ako je ponašanje podnositelja navelo (potaknulo) druge da počine kazneno djelo. Oblici izazivanja drugih osoba da počine kazneno djelo mogu biti:

planiranje

poticanje

naređivanje

Ponašanje podnositelja treba biti **jasan čimbenik koji doprinosi** kriminalnim postupcima drugih osoba. Međutim, nije nužno da nadležni službenik dokaže da do djela zbog kojih je obvezno isključenje ne bi došlo da podnositelj nije bio uključen.

Zahtjevi koji se odnose na namjeru i znanje za te oblike sudjelovanja u kaznenim djelima dokazat će se ako je podnositelj **namjeravao potaknuti ili izazvati** počinjenje takvih djela **ili je bio svjestan velike vjerojatnosti** da će počinjenje kaznenih djela biti posljedica njegovih djela.

□ Pomaganje [kontrolni popis]

Znatan doprinos drugoj osobi da počini djelo zbog kojega je obvezno isključenje moguć je u obliku pomaganja i poticanja.

Nadležni službenik može utvrditi vezu s predmetnim djelom (djelima) zbog kojega (kojih) je obvezno isključenje kada dokazi pokazuju da je podnositelj:

- **pružao praktičnu pomoć** za počinjenje djela zbog kojih je obvezno isključenje (npr. organiziranje fizičke ili logističke potpore potrebne za rad zločinačke skupine ili financiranje takve zločinačke skupine);
- poticao druge osobe na počinjenje djela zbog kojih je obvezno isključenje ili je **davao moralnu potporu** za takvo ponašanje.

Valja utvrditi da je ponašanje podnositelja **znatno utjecalo** na to da druge osobe počine djela zbog kojih je obvezno isključenje (npr. može li nadležni službenik u slučaju zlostavljanja pojedinaca utvrditi da je do njega došlo zbog informacija koje je pružio podnositelj u smislu da su te informacije bile važne za počinjenje kaznenog djela). Međutim, nije obvezno dokazati da počinjenje djela zbog kojega je obvezno isključenje ne bi bilo moguće bez ponašanja podnositelja.

Ako je posrijedi osoba koju se smatra autoritetom (nadređena osoba ili osoba s moralnim ili vjerskim autoritetom itd.), sama prisutnost tih osoba na mjestu gdje je počinjeno djelo zbog kojega je obvezno isključenje može znatno djelovati kao poticaj ili opravdanje.

Za utvrđivanje osobne odgovornosti nije važno je li do tog oblika sudjelovanja došlo prije, tijekom ili nakon kriminalnog ponašanja drugih osoba ili je li sudjelovanje bilo zemljopisno udaljeno od tog djela, pod uvjetom utvrđivanja da je ponašanje (djelovanje ili propušteno djelovanje) znatno utjecalo na to da glavni počinitelj ili počinitelji počine kazneno djelo.

Naposljetku, da bi se podnositelj povezao s djelima koja se razmatraju na osnovi tog oblika sudjelovanja, nadležni službenik mora dokazati da je podnositelj **znao da će njegovo ponašanje pomoći počinjenju ili olakšati** vjerojatno počinjenje predmetnih djela. Nije nužno da je osoba koja je pomagala ili poticala znala za točno djelo koje se namjeravalo počiniti ili koje je počinjeno, pod uvjetom da je znala da će se jedno od nekoliko takvih djela vjerojatno počiniti i da je jedno takvo djelo zbilja počinjeno. Za pomaganje **nije nužno da osoba dijeli namjeru glavnog počinitelja**.

□ Udruženi zločinački pothvat [kontrolni popis]

Udruženi zločinački pothvat još je jedan oblik znatnog pridonosa tome da druge osobe počine djelo zbog kojeg je obvezno isključenje.

Zahtjevi za udruženi zločinački pothvat uključuju:

veći broj osoba sa zajedničkom kriminalnom svrhom
znatan doprinos toj zajedničkoj kriminalnoj svrsi
počinjenje zajedničkoga namjeravanog zločina

Za udruženi zločinački pothvat stoga je potrebno više od samo povezanosti s osobama koje čine kaznena djela.

□ Zapovjedna odgovornost [kontrolni popis]

Mora se pridati pozornost pojedincima koji su na autoritetnim položajima nad podređenim osobama koje su sudjelovale u djelima zbog kojih je obvezno isključenje. Ako nadležni službenik ne može dokazati osobnu odgovornost za djela na temelju osobnog ponašanja podnositelja zahtjeva, odgovornost je moguća zbog „zapovjedne odgovornosti”. To se temelji na shvaćanju da osobe na visokim položajima u hijerarhijama imaju posebne odgovornosti s obzirom na ponašanje osoba pod njihovim neposrednim zapovjedništvom i nadzorom.

Morali bi se utvrditi sljedeći elementi:

- postojanje **odnosa nadređene i podređene osobe** između pojedinca i drugih osoba povezanih s djelima zbog kojih je obvezno isključenje:

Jedan je od pokazatelja, ali ne i jedini pokazatelj, utvrđivanje službenoga zapovjednog lanca, bilo u vojnoj ili civilnoj hijerarhiji. Nadležni službenik može utvrditi odnos nadređene i podređene osobe kada je podnositelj zahtjeva imao neposredno zapovjedništvo/autoritet i nadzor osoba koje su počinile djela zbog kojih je obvezno isključenje.

- ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je podnositelj **znao ili trebao znati** da je njemu podređena osoba počinila, činila ili će upravo počiniti djelo zbog kojeg je obvezno isključenje:

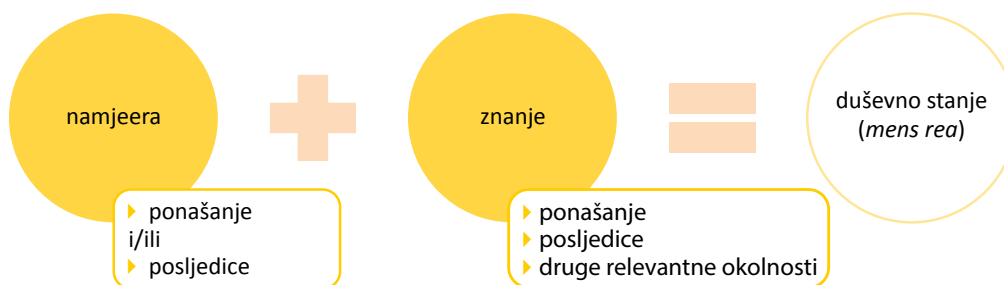
Znanje se ovdje treba tumačiti u širokom smislu, uključujući i to je li podnositelj trebao znati za to djelo zbog svojeg položaja.

- podnositelj se suzdržao ili **nije spriječio ili zaustavio** počinjenje djela i nije **kaznio** počinitelje:

podnositelj bi i dalje mogao biti osobno odgovoran u slučaju da je pokušao, ali nije uspio spriječiti ili zaustaviti počinjenje djela, ako nije na odgovarajući način kaznio podređene osobe.

Duševno stanje: namjera i znanje (*mens rea*)

U ovoj fazi nadležni službenik mora, na temelju dostupnih dokaza, ispitati postoje li ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je podnositelj **znao** za djela zbog kojih je obvezno isključenje i da je **namjeravao** sudjelovati u njima.

Bez tih se elemenata ne može utvrditi osobna odgovornost i ne bi se mogle primijeniti odredbe o isključenju.

□ Znanje [kontrolni popis]

U raspravama o osobnoj odgovornosti „znanje” se obično tumači kao svijest o tome da postoji određena okolnost ili da će doći do posljedice u uobičajenom razvoju događaja. Nadležni službenik stoga bi trebao dokazati da postoje ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je podnositelj toga bio svjestan.

Ovisno o kvalifikaciji djela zbog kojega je obvezno isključenje, znanje može imati preciznije značenje u posebnim okolnostima (npr. genocid, ratni zločini).

Za različite oblike ponašanja kojima nastaje osobna odgovornost može se zahtijevati i dokazivanje posebnih elemenata znanja (npr. izazivanje, zapovjedna odgovornost).

Nadležni službenik može dokazati znanje i svijest na osnovi dostupnih dokaza, uključujući i izjave podnositelja zahtjeva. Međutim, treba biti oprezan kada se znanje izvodi iz posrednih dokaza, kao što su informacije o općem kontekstu u kojem je došlo do određenog ponašanja, razmjer počinjenih zlo djela, njihova opća priroda u regiji ili zemlji itd. Podnositelj zahtjeva u trenutku počinjenja kaznenog djela nije nužno trebao znati ono što je dostupno iz informacija o državi podrijetla.

□ Namjera [kontrolni popis]

U obzir se moraju uzeti dva vida namjere:

- ▶ je li podnositelj htio (namjeravao) sudjelovati u ponašanju?
- ▶ je li podnositelj htio (namjeravao) uzrokovati posljedice (ili bio svjestan da će do nje doći u uobičajenom razvoju događaja)?

Katkad kvalifikacija djela zbog kojih je obvezno isključenje zahtijeva dodatni element namjere (npr. „genocidna namjera”, posebna namjera za progon kao zločin protiv čovječnosti).

Za neke načine sudjelovanja u kaznenom djelu koje je počinila druga osoba potrebna je namjera ne samo s obzirom na vlastito ponašanje već i s obzirom na kazneno djelo koje će počiniti ili je počinila ta osoba (npr. planiranje naređivanje ili poticanje počinjenja kaznenih djela koja su počinile druge osobe, udruženi zločinački pothvat).

Djela zbog kojih je obvezno isključenje koja se pripisuju skupini ili režimu [kontrolni popis]

Potreban je oprez kada se isključenje procjenjuje s obzirom na podnositelje koji su bili povezani sa skupinom ili režimom umiješanim u djela zbog kojih je obvezno isključenje.

Činjenica da je podnositelj bio povezan ili je povezan sa skupinom ili režimom odgovornim za djela zbog kojih je obvezno isključenje ne oslobađa nadležnog službenika dužnosti dokazivanja osobne odgovornosti podnositelja za takva djela.

Ne postoji osobna odgovornost koja se temelji samo na povezanosti sa zločinačkom skupinom ili režimom. Ovisno o prirodi, razmjeru skupine ili režima, dobrovoljnoj povezanosti sa skupinom te položaju, činu i utjecaju podnositelja u skupini, možda su dostupni dokazi koji su dovoljni za zadovoljavanje zahtjeva o „ponašanju” u okviru primjenjivog oblika osobne odgovornosti te „duševnog stanja” podnositelja. Međutim, nadležni službenik i dalje mora utvrditi relevantni oblik osobne odgovornosti i ispitati činjenice u kontekstu odgovarajućih kriterija.

Uz stvarne aktivnosti podnositelja u obzir se moraju uzeti i sljedeći elementi:

□ Oblik veze podnositelja sa skupinom ili režimom [kontrolni popis]

Uz aktivnosti, ulogu i odgovornosti podnositelja, nadležni službenik trebao bi istražiti i točan oblik veze koju podnositelj ima ili je imao sa skupinom ili režimom umiješanim u djela zbog kojih je obvezno isključenje (npr. službeno članstvo ili neslužbena povezanost).

□ Aktivnosti i priroda skupine ili režima [kontrolni popis]

Nadležni službenik trebao bi razmotriti aktivnosti skupine i njezinu zločinačku prirodu (npr. mogu joj se pripisati kaznena djela zbog kojih je obvezno isključenje) tijekom razdoblja u kojem je podnositelj s njom bio povezan ili je još uvijek povezan.

Činjenica da je skupinu zabranila Europska unija i/ili međunarodna zajednica (rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a, nadzor Međunarodnoga kaznenog suda itd.) bila bi važan pokazatelj koji treba uzeti u obzir, ali sama po sebi nije odlučujuća.

U obzir se mora uzeti moguća podijeljenost skupine ili režima na političku, vojnu, obavještajnu granu itd. Procjenu tada treba usmjeriti na dio skupine ili režima s kojima je podnositelj bio izravno povezan.

U takvoj se analizi uzima u obzir i znanje podnositelja o djelima koja je počinila skupina ili režim zbog kojih je obvezno isključenje.

□ Sloboda izbora pri povezivanju sa skupinom ili režimom [kontrolni popis]

Da bi dokazao osobnu odgovornost, nadležni službenik mora utvrditi da se podnositelj dobrovoljno:

- **povezao** sa skupinom ili režimom, i/ili
- **da je nastavio biti uključen** u skupinu ili režim: u tom pogledu nadležni službenik treba razmotriti razdoblje tijekom kojega je podnositelj bio povezan sa skupinom ili režimom i mogućnosti da se odvoji od skupine ili režima.

Možda će se moći razmotriti je li podnositelj bio pod prisilom.

□ Položaj, čin i utjecaj podnositelja u skupini ili režimu [kontrolni popis]

Položaj, čin i utjecaj podnositelja u skupini ili režimu pomažu u utvrđivanju mogućnosti podnositelja da nadzire aktivnosti skupine ili režima ili da utječe na njih.

Razlozi kojima se poništava osobna odgovornost [kontrolni popis]

□ Manjak duševnih sposobnosti zbog kojeg osoba ne može razumjeti i kontrolirati svoje ponašanje [kontrolni popis]

Duševnim razlozima poništavaju se subjektivni elementi potrebni za osobnu odgovornost („duševno stanje”).

U obzir se trebaju uzeti naznake da osoba nije imala duševne sposobnosti razumijevanja prirode ili nezakonitosti svojeg ponašanja ili sposobnost nadzora svojeg ponašanja navedene u nastavku.

□ *Duševna bolest ili poremećaj* [kontrolni popis]

Duševna bolest ili poremećaj koji uništava sposobnost osobe da procijeni nezakonitost ili prirodu svojeg ponašanja ili sposobnost nadzora svojeg ponašanja da bi ono bilo usklađeno sa zakonom čini okolnost kojom se poništava osobna odgovornost.

□ *Nedobrovoljna opijenost* [kontrolni popis]

Ako se osoba dobrovoljno dovela u stanje opijenosti u okolnostima u kojima je znala ili zanemarila rizik od toga da će, kao posljedica opijenosti, vjerojatno sudjelovati u ponašanju koje predstavlja djelo zbog kojega je obvezno isključenje, to se **ne** primjenjuje kao razlog za poništavanje osobne odgovornosti

□ *Nezrelost* [kontrolni popis]

Isključenje ne bi bilo opravdano u slučaju podnositelja koji, u vrijeme kada je sudjelovao u kaznenim djelima, nije navršio najmanju dob za kaznenu odgovornost. Iako ne postoji međunarodno prihvaćena najmanja dob za primjenu isključenja, Odbor za dječja prava preporučio je da države utvrde primjereni prag. Taj se prag ne treba utvrditi na prenisnoj starosnoj dobi, uzimajući u obzir okolnosti emocionalne, duševne i intelektualne zrelosti.

Taj se razlog za poništavanje kaznene odgovornosti može primjenjivati i ako je podnositelj napunio najmanju dob za kaznenu odgovornost u vrijeme počinjenja kaznenih djela, ali se utvrdi da nije dosegnuo razinu intelektualne, tjelesne i/ili emocionalne zrelosti potrebne za razumijevanje prirode nezakonitosti svojeg ponašanja.

Ako je posrijedi dijete, u analizi isključenja moraju se uzeti u obzir i određena dodatna razmatranja, osobito ona povezana s najboljim interesom djeteta, duševnom sposobnosti djece i njihovom sposobnosti razumijevanja i pristajanja na djela koja se traži da počine ili im se naređuje da ih počine. Nadležni službenik trebao bi osigurati i primjenu potrebnih postupovnih jamstava.

Međutim, djeca mlađa od 18 godina mogu biti kazneno odgovorna ako je to u skladu s nacionalnim zakonodavstvom. U tom se pogledu treba razmotriti razina zrelosti, uzimajući u obzir obrazovanje, svijest, ranjivost itd. djeteta.

U većini država predviđena je dob (u vrijeme ponašanja) ispod koje se pojedinca ni u kojim okolnostima ne može isključiti od prava na međunarodnu zaštitu. Ta se dob često podudara s minimalnom dobi u kojoj može postojati kaznena odgovornost, koja je predviđena nacionalnim kaznenim pravom.

Nacionalna praksa

--

□ Činjenična zabluda i pravna zabluda [kontrolni popis]

U skladu s međunarodnim standardima, u određenim okolnostima činjenična zabluda i pravna zabluda mogu poništiti osobnu odgovornost poništavanjem potrebnih duševnih elemenata:

- **činjenična zabluda:** činjenična zabluda osnova je za poništavanje kaznene odgovornosti samo ako se njome poništava duševni element koji je potreban za kazneno djelo;
- **pravna zabluda:** pogrešna predodžba o tome da je određeno ponašanje kazneno djelo može biti osnova za isključenje kaznene odgovornosti samo ako se time poništava duševni element koji je potreban za kazneno djelo ili opravdava ponašanje po zapovijedi nadređenoga ako su ispunjeni uvjeti.

□ Obrana [kontrolni popis]

U slučajevima u kojima se utvrde ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je podnositelj počinio djelo zbog kojega je obvezno isključenje nadležni službenik dodatno mora razmotriti mogu li se primijeniti druge okolnosti kojima bi se poništila osobna odgovornost.

Nadležni službenik trebao bi razmotriti mjeru u kojoj je podnositelj počinio djela zbog kojih je obvezno isključenje u okolnostima utvrđenima u nastavku:

Prisila [kontrolni popis]

Moraju se zadovoljiti sljedeći kumulativni uvjeti:

1. ponašanje podnositelja bilo je rezultat prijetnje (usmjerene na podnositelja ili drugu osobu) neposrednom smrću ili nastavkom nanošenja ili neposrednim nanošenjem teške tjelesne ozljede;
  2. podnositelj je postupao nužno i razumno da bi izbjegao tu prijetnju;
  3. podnositelj nije namjeravao prouzročiti veću štetu od one koja se nastojala izbjeći.
-

Samoobrana ili obrana drugih (ili imovine u slučaju ratnih zločina) [kontrolni popis]

Moraju se zadovoljiti sljedeći kumulativni uvjeti:

1. neposredna i nezakonita primjena sile na podnositelja ili drugu osobu (ili na imovinu);
2. podnositelj je postupio razumno da bi obranio sebe ili drugu osobu (ili imovinu);
3. ponašanje podnositelja bilo je razmjerno stupnju opasnosti.

Obranom imovine može se isključiti odgovornost samo za ratne zločine. Mora se zadovoljiti jedan od sljedećih uvjeta:

- a. imovina je bila ključna za preživljavanje podnositelja ili druge osobe ili
  - b. imovina je bila ključna za ostvarenje vojne misije.
-

Zapovijedi nadređenih [kontrolni popis]

Moraju se zadovoljiti sljedeći kumulativni uvjeti:

1. ponašanje je bilo rezultat zapovijedi vlade ili osobe nadređene podnositelju (bilo vojne ili civilne);
  2. osoba je imala pravnu obvezu pokoravati se zapovijedima vlade ili nadređene osobe o kojoj je riječ;
  3. osoba nije znala da je zapovijed nezakonita i
  4. zapovijed nije bila očito nezakonita (u skladu s međunarodnim standardima naredba da se počinu mučenje, genocid ili zločin protiv čovječnosti smatrala bi se očito nezakonitom).
-

Dodatna razmatranja **[kontrolni popis]**

Razmatranja navedena u nastavku podliježu nacionalnoj praksi.

Kada postoje ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je podnositelj osobno odgovoran za djela zbog kojih je obvezno isključenje, ovisno o nacionalnoj praksi, nadležni službenik može nastaviti razmatrati zadovoljava li u tom slučaju isključenje **svrhe odredbi o isključenju**. Što su djela zbog kojih je obvezno isključenje po prirodi nečuvenija, to će sljedeći čimbenici biti manje važni u donošenju konačne odluke.

□ **Odslužena kazna za djela zbog kojih je (inače) obvezno isključenje** **[kontrolni popis]**

Ovisno o nacionalnoj praksi, nadležni službenik može razmotriti je li podnositelj već izdržao dovoljnu kaznu za djela zbog kojih je obvezno isključenje tako da uzme u obzir:

- **trajanje odslužene kazne** s obzirom na ono što bi se smatralo razumnim trajanjem u skladu sa standardima EU-a;
- **ponašanje pojedinca nakon** sudjelovanja u djelima, uključujući i tijekom boravka u zatvoru;
- je li podnositelj **izrazio kajanje, pružio odštetu i/ili preuzeo odgovornost** za djela.

□ **Vrijeme koje je prošlo od zločinačkog ponašanja** **[kontrolni popis]**

Nadležni službenik mogao bi razmotriti zastaru kojoj podliježu određena kaznena djela, tj. mogućnost da se kaznena djela više ne bi kazneno progonila ili se više ne bi mogla progoniti.

To bi uglavnom moglo biti važno pri razmatranju teških kaznenih djela koja su manje teška jer ostala djela zbog kojih je obvezno isključenje ne bi bila obuhvaćena zastarom zbog osobite težine.

□ **Amnestija ili pomilovanje** **[kontrolni popis]**

Nadležni službenik mogao bi razmotriti i podliježu li djela koja je počinio počinitelj amnestiji ili pomilovanju.

U tom je slučaju potrebno dodatno razmotriti sljedeće:

- jesu li amnestija ili pomilovanje bili **izraz demokratske volje** građana relevantne zemlje i
- je li pojedinac **odgovarao na druge načine** (npr. pred komisijom za istinu i pomirenje).

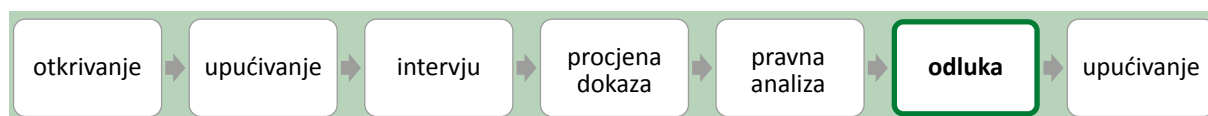
Mogu biti dostupne nacionalne smjernice o mogućim dodatnim razmatranjima.

Nacionalna praksa

--

7. Sastavljanje elemenata odluke povezanih s isključenjem

[kontrolni popis]

U odluci se mora jasno i objektivno opravdati isključenje podnositelja od prava na status izbjeglice i/ili supsidijarnu zaštitu.

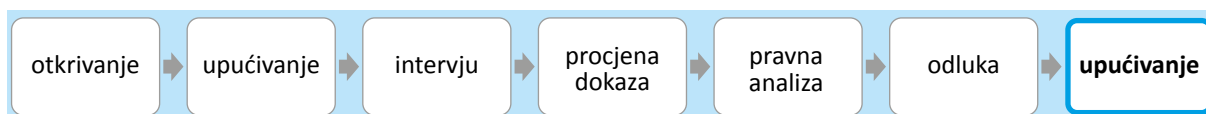
□ Pazite na to da različiti dijelovi odluke budu jasno utvrđeni [kontrolni popis]

Jasno utvrđena struktura odluke pridonijet će jasnoći, transparentnosti i objektivnosti objašnjenja i zaključaka. Odvajanje činjeničnih pitanja i pravnih pitanja važan je element kojim se dokazuje da se u procjeni slučaja primjenjivao pošten i strukturiran pristup.

Strukturom koju se predlaže u nastavku odražavaju se prethodne smjernice i treba je tumačiti skupa sa sadržajem odgovarajućih odjeljaka. Time se ne dovodi u pitanje obveza da se u odluci dokaže da su u suprotnom ispunjeni uvjeti za dobivanje statusa izbjeglice ili za supsidijarnu zaštitu:

Činjenična pitanja	1. Osnova tvrdnje	<p><i>U prvom dijelu odluke obično se sažimaju utvrđene materijalne činjenice.</i></p> <p><i>Trebali bi se utvrditi i dostupni elementi dokaza.</i></p> <p><i>U ovom se dijelu ne bi trebala nalaziti nikakva procjena.</i></p>
	2. Procjena vjerodostojnosti	<p><i>U dijelu o procjeni vjerodostojnosti (dokaza) pozornost se usmjerava na utvrđene materijalne činjenice i odgovarajuće dokaze te se oni procjenjuju u skladu s pokazateljima vjerodostojnosti.</i></p> <p><i>Na temelju ovog dijela trebalo bi biti jasno koje su materijalne činjenice prihvaćene, a koje su odbijene.</i></p>
Pravna pitanja	3. Kvalifikacija djela zbog kojeg je obvezno isključenje	<p><i>Prihvaćene materijalne činjenice čine osnovu za kvalifikaciju mogućeg djela zbog kojega je obvezno isključenje u skladu s prije opisanim elementima.</i></p>
	4. Osobna odgovornost: <ul style="list-style-type: none"> a. ponašanje podnositelja b. namjera i znanje c. okolnosti kojima se poništava osobna odgovornost d. dodatna razmatranja (ako je primjenjivo u skladu s nacionalnom praksom) 	<p><i>Utvrđivanje osobne odgovornosti ključni je dio odluke. Tu se trebaju razmotriti svi elementi: koja je veza između ponašanja podnositelja s djelom ili djelima zbog kojih je obvezno isključenje, je li utvrđen duševni element (namjera i znanje) kako se zahtijeva definicijom utvrđenog djela, je li prisutan relevantni oblik osobne odgovornosti i primjenjuju li se možda okolnosti kojima se poništava osobna odgovornost. Mogu se primijeniti dodatna razmatranja u skladu s nacionalnom praksom.</i></p>
	5. Odluka	<p><i>Ako se primijeni isključenje od prava na status izbjeglice i/ili supsidijarnu zaštitu, države članice i dalje mogu odlučiti isključenim osobama odobriti boravište/ zaštitu na temelju humanitarnih ili drugih razloga. Ovisno o nacionalnom sustavu, to može biti dio odluke o isključenju ili zaseban čin.</i></p>

8. Upućivanje na istragu i/ili progon [kontrolni popis]

Ovisno o utvrđenim nalazima u mogućem slučaju isključenja (ne dovodeći u pitanje njegov stvarni ishod), nadležni službenik možda će morati razmotriti daljnje korake. Takvi koraci mogu biti obvezni u svakoj fazi ispitivanja slučaja. Ako se nalazi odnose na djela koja se mogu istražiti i kazneno goniti u predmetnoj državi članici, slučaj se što prije treba uputiti relevantnim tijelima.

Čak i ako se osoba ne bi isključila, mogu postojati dovoljni razlozi za upućivanje slučaja nacionalnim tijelima odgovornima za istragu i/ili progon.

Ovisno o nacionalnim propisima i obvezama u skladu s međunarodnim pravom, to će možda zahtijevati da se informacije prikupljene u slučaju pošalju nadležnim tijelima kao što su javni tužitelj, policija i/ili sigurnosne službe.

Pri tim postupcima nadležni službenik trebao bi uzeti u obzir primjenjive propise o **privatnosti i povjerljivosti** te moguće nacionalne mjere.

Nacionalna praksa

EASO-ov praktični vodič: isključenje

KONTROLNI POPISI

- ▶ *Kliknite na stavke kontrolnog popisa za daljnje smjernice.*

1. Što je isključenje

Zapamtite:

- primjena odredbi o isključenju je obvezna**
- svrha je isključenja zaštititi integritet institucije azila**
  - od zloporabe od osoba koje ne zaslužuju međunarodnu zaštitu
  - od izbjegavanja odgovornosti za teška kaznena djela
- razlozi su za isključenje**
  - zločini protiv mira, ratni zločini ili zločini protiv čovječnosti
  - teška nepolitička kaznena djela počinjena izvan države u koju su osobe izbjegle prije nego što su bile prihvaćene kao izbjeglice
  - djela koja su u suprotnosti s načelima i ciljevima Ujedinjenih naroda
  - teška kaznena djela (*samo za supsidijarnu zaštitu*)
  - predstavljanje opasnosti za društvo ili sigurnost države članice u kojoj se podnositelj zahtjeva nalazi (*samo za supsidijarnu zaštitu*)
  - ostala kaznena djela, u određenim okolnostima (*samo za supsidijarnu zaštitu*)
- teret dokazivanja da su ispunjeni kriteriji za isključenje snosi država**

2. Otkrivanje mogućih slučajeva isključenja

- Koristite se dostupnim resursima za otkrivanje**
- Razmotrite dostupne informacije**
  - proučite spis predmeta
  - proučite relevantne informacije o državi podrijetla
- Je li primjenjiv neki od sljedećih profila?**
  - vojnik
  - pobunjenička skupina
  - paravojna skupina
  - policija (ili određene grane policije)
  - obavještajne službe
  - član vlade
  - javni dužnosnik
  - član organizacije
  - povezanost s navedenim kategorijama
  - povezanost s događajem
  - kaznena djela

Zapamtite da relevantnost ovisi o zemlji podrijetla.

Zapamtite da ovaj popis nije konačan.

3. Upućivanje i postupovna jamstva

- Ako je to primjenjivo u skladu s nacionalnom praksom, uputite mogući slučaj isključenja**
- Provjerite jesu li uspostavljena primjenjiva postupovna jamstva**
  - imenovanje pravnog savjetnika ako je primjenjivo
  - informiranje podnositelja zahtjeva (i/ili pravnog savjetnika) da se razmatra isključenje
  - ostala posebna postupovna jamstva

4. Intervju usmjeren na isključenje

Priprema

- Zapamtite važnost pripreme**
- Proučite relevantne nacionalne smjernice i relevantnu sudsku praksu**
- Utvrđite materijalne činjenice povezane s isključenjem u mjeri u kojoj je to moguće**
- Pripremite plan slučaja**
- Mentalno se pripremite**
- Osigurajte praktične mjere**
  - razmotrite je li primjereno uključiti drugoga nadležnog službenika
  - sigurnosne mjere
  - odabir prevoditelja
  - obavještanje prevoditelja
  - mogućnost dodatnog intervjuja

Vođenje intervjuja

- Podnositelju zahtjeva dajte informacije u skladu s nacionalnom praksom**
- Osigurajte primjereno ponašanje prevoditelja**
- Zadržite profesionalno stajalište**
- Koristite se primjerenim tehnikama intervjuiranja**
  - prilagodite se pojedincu
  - nastojite izgraditi odnos
  - primijenite pristup lijevka
  - provjerite i potvrdite
- Usmjerite se na osobnu uključenost podnositelja: „ja” umjesto „mi”**
- Razjasnite moguća pitanja vjerodostojnosti**

5. Procjena dokaza

- Primijenite standard „ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati...”**
- Ispitajte sve relevantne okolnosti, čak i kada se teret dokazivanja prebaci na podnositelja zahtjeva**
- Uzmite u obzir određene posebnosti**
  - dokazi o tome da osoba podliježe kaznenom postupku u državi podrijetla
  - povjerljiva građa
  - otvoreni izvori i društveni mediji
  - anonimna svjedočenja

6. Pravna analiza

6.1. Kvalifikacija djela zbog kojih je obvezno isključenje

- *Postoje li ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je podnositelj možda povezan s nečim od sljedećega:*

<i>a.</i>	djelo	kontekst	počinitelj	predmet	posebni duševni element ¹
Zločin protiv mira	<p><i>S obzirom na agresivni rat:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> □ planiranje □ priprema □ započinjanje □ vođenje □ sudjelovanje u zajedničkom planu ili uroti 	<ul style="list-style-type: none"> □ međunarodni oružani sukob (mora biti uključena država ili subjekt sličan državi) 	<ul style="list-style-type: none"> □ visoki položaj 	–	–
Ratni zločin	<ul style="list-style-type: none"> □ teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava koja u skladu s međunarodnim pravom izravno podrazumijevaju osobnu odgovornost (među ostalim, članak 8. Rimskog statuta) 	<ul style="list-style-type: none"> □ postojanje oružanog sukoba (međunarodnog ili unutarnjeg) □ povezanost s oružanim sukobom 	<ul style="list-style-type: none"> □ bilo tko (uključujući civile) 	<ul style="list-style-type: none"> □ zaštićene osobe/zaštićeni predmeti □ bilo što ako se upotrebljava nezakonito oružje ili metode ratovanja 	<p><i>znanje o:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> □ postojanju sukoba i □ zaštićenom statusu napadnute osobe/napadnutog predmeta □ za određene ratne zločine primjenjuje se posebni duševni element
Zločin protiv čovječnosti	<ul style="list-style-type: none"> □ kvalificirano kazneno djelo (osobito nečovječna djela) – vidjeti članke 6. i 7. Rimskog statuta 	<p><i>napad koji je:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> □ usmjeren protiv civilnog stanovništva □ raširen i sustavan (dio uzorka protupravnog postupanja) 	<ul style="list-style-type: none"> □ bilo tko (uključujući civile) 	<ul style="list-style-type: none"> □ civilno stanovništvo (uključujući i necivilno stanovništvo u određenim okolnostima) □ za neke je zločine protiv čovječnosti potreban posebni predmet (npr. genocid) 	<ul style="list-style-type: none"> □ znanje o napadu □ za neke zločine protiv čovječnosti potrebna je posebna namjera (npr. progon i genocid)

¹ Uz opće zahtjeve o duševnom stanju s obzirom na namjeru (koja se odnosi na ponašanje i/ili posljedice) i znanje (koje se odnosi na ponašanje, posljedice i/ili relevantne okolnosti), za kvalifikaciju određenih djela može biti potreban i posebni duševni element, kako se zahtijeva definicijom predmetnog kaznenog djela.

- **Postoje li ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je podnositelj možda povezan s nečim od sljedećega:**

b.	djelo	kontekst	počinitelj	predmet	posebni duševni element¹
Teško nepolitičko kazneno djelo (status izbjeglice)	<ul style="list-style-type: none"> □ kvalificirano kazneno djelo – dovoljno teško □ nepolitičko (načelo prevladavanja) 	<i>Kazneno djelo počinjeno je:</i> <ul style="list-style-type: none"> □ izvan države u koju je osoba izbjegla □ prije nego što je prihvaćena kao izbjeglica 	bilo tko	bili tko/što (ovisno o definiciji kaznenog djela)	Mogu se primjenjivati posebni zahtjevi ovisno o kaznenom djelu
Teško kazneno djelo (supsidijarna zaštita)	<ul style="list-style-type: none"> □ kvalificirano kazneno djelo – dovoljno teško 	–	bilo tko	bili tko/što (ovisno o definiciji kaznenog djela)	–

- **Postoje li ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je podnositelj možda povezan s nečim od sljedećega:**

c.	djelo	kontekst	počinitelj	predmet	posebni duševni element¹
Djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima UN-a	<ul style="list-style-type: none"> □ teška i kontinuirana kršenja ljudskih prava te djela za koja je međunarodna zajednica posebno odredila da su u suprotnosti s ciljevima i načelima UN-a 	<ul style="list-style-type: none"> □ međunarodna dimenzija (mogućnost utjecaja na međunarodni mir i sigurnost te na miroljubive odnose među državama) 	<ul style="list-style-type: none"> □ bilo tko (često osoba na visokom položaju) 	<ul style="list-style-type: none"> □ mogu se primjenjivati određene posebnosti ovisno o djelu 	<ul style="list-style-type: none"> □ mogu se primjenjivati određene posebnosti ovisno o djelu

- **Samo s obzirom na isključenje od prava na supsidijarnu zaštitu:**

Postoje li ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da osoba predstavlja opasnost za društvo ili sigurnost države?

- *Samo s obzirom na isključenje od prava na supsidijarnu zaštitu ako je primjenjivo u skladu s nacionalnim pravom:*

Je li podnositelj počinio jedno kazneno djelo ili više njih izvan područja primjene ostalih odredbi o isključenju?

	djelo	kontekst	počinitelj	predmet	posebni duševni element¹
<i>Ostala kaznena djela, u određenim okolnostima</i>	<ul style="list-style-type: none"> □ jedno kazneno djelo ili njih više izvan područja primjene ostalih razloga za isključenje □ djela bi bila kažnjiva kaznom zatvora da su počinjena u državi članici 	<ul style="list-style-type: none"> □ počinjeno prije dolaska u državu članicu □ podnositelj je napustio državu podrijetla isključivo da bi izbjegao kažnjavanje koje proizlazi iz tih kaznenih djela 	<ul style="list-style-type: none"> □ bilo tko 	—	—

- *Ako se ispituje slučaj djela terorističke prirode, na temelju navedenih elemenata razmotrite koji bi se razlog za isključenje mogao primijeniti.*

6.2. Osobna odgovornost

- **Utvrđite je li ponašanje podnositelja povezano s djelom zbog kojega je obvezno isključenje s obzirom na:**
  - **izravno počinjenje:** je li podnositelj izravno počinio djelo zbog kojeg je obvezno isključenje?
  - **navođenje drugih osoba na počinjenje djela:** je li podnositelj navodio druge na počinjenje djela?
  - **pomaganje:** je li podnositelj pomogao drugima počiniti djela?
  - **udruženi zločinački pothvat:** je li podnositelj sudjelovao u udruženome zločinačkom pothvatu?
  - **zapovjedna odgovornost:** je li podnositelj odgovoran za djela njemu podređenih osoba?

- **Procijenite duševno stanje podnositelja u vrijeme ponašanja:**

- znanje
- namjera

Kada je podnositelj možda bio počinitelj

Namjera s obzirom na:

- ponašanje i/ili
- posljedice
- *kako se zahtijeva primjenjivom definicijom kaznenog djela*

Znanje s obzirom na:

- ponašanje
- posljedice i/ili
- relevantne okolnosti
- *kako se zahtijeva primjenjivom definicijom kaznenog djela*

Kada je podnositelj možda sudjelovao u kaznenim djelima koja su počinile druge osobe

Namjera s obzirom na:

- ponašanje i/ili
- posljedice
- *kako se zahtijeva ovisno o relevantnom obliku sudjelovanja*

Znanje s obzirom na:

- ponašanje
- posljedice i/ili
- relevantne okolnosti
- *kako se zahtijeva ovisno o relevantnom obliku sudjelovanja*

- **Kada se djela zbog kojih je obvezno isključenje pripisuju skupini ili režimu s kojim je podnositelj bio povezan, posebno razmotrite:**
  - aktivnosti podnositelja
  - oblik veze podnositelja sa skupinom ili režimom
  - aktivnosti i prirodu skupine ili režima
  - slobodu izbora pri povezivanju sa skupinom ili režimom
  - položaj, čin i utjecaj podnositelja u skupini ili režimu
- **Procijenite primjenjuju li se razlozi kojima se poništava osobna odgovornost:**
  - manjak duševnih sposobnosti zbog kojeg osoba ne može razumjeti i kontrolirati svoje ponašanje
    - duševna bolest ili poremećaj
    - nedobrovoljna opijenost
    - nezrelost
  - činjenična zabluda ili pravna zabluda
  - obrana
    - prisila
    - samoobrana ili obrana drugih (ili imovine u slučaju ratnih zločina)
    - zapovijedi nadređenih
- **Ako je primjenjivo u skladu s nacionalnom praksom, uzmite u obzir dodatna razmatranja:**
  - odslužena kazna za djela zbog kojih je (inače) obvezno isključenje
  - vrijeme koje je prošlo od zločinačkog ponašanja
  - amnestija ili pomilovanje

7. Sastavljanje elemenata odluke povezanih s isključenjem

- Pazite na to da različiti dijelovi odluke budu jasno utvrđeni:

Činjenična pitanja:

1. Osnova tvrdnje – uključujući dostupne dokaze
2. Procjena vjerodostojnosti – jasni zaključci o prihvaćenim/odbijenim materijalnim činjenicama

Pravna pitanja:

3. Kvalifikacija djela zbog kojega je obvezno isključenje
4. Osobna odgovornost
  - a. ponašanje podnositelja, kojim se jasno utvrđuje oblik osobne odgovornosti za koje je određeno da je primjenjiv
  - b. namjera i znanje, prema zahtjevima kriterija kojima je uređen oblik osobne odgovornosti za koji je određeno da je primjenjiv
  - c. okolnosti kojima se poništava osobna odgovornost
  - d. dodatna razmatranja (ako je primjenjivo u skladu s nacionalnom praksom)
5. Odluka

8. Upućivanje na istragu i/ili progon

- Uputite slučaj relevantnim tijelima ovisno o prirodi nalaza
Uzmite u obzir razmatranja o privatnosti i povjerljivosti.

EASO-ov praktični vodič: isključenje

IZVORI

U ovom su odjeljku opisani relevantno zakonodavstvo i sudska praksa koji bi mogli pomoći nadležnom službeniku pri ispitivanju mogućeg slučaja isključenja.

Direktiva o kvalifikaciji

Odredbe o isključenju u skladu s Direktivom 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite:

Isključenje od prava na status izbjeglice

Članak 12. Direktive o kvalifikaciji

1. Državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva **nemaju pravo na stjecanje statusa izbjeglice** ako:

(a) su obuhvaćeni **člankom 1. D Ženevske konvencije** [...]

(b) su im nadležna tijela države u kojoj imaju prebivalište priznala da imaju **prava i obveze koji su povezani s posjedovanjem državljanstva te države ili istovjetna prava i obveze**.

2. Državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva **nemaju pravo na stjecanje statusa izbjeglica** ako postoje **ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati**:

(a) da su počinili **zločin protiv mira, ratni zločin ili zločin protiv čovječnosti** kako je definirano međunarodnim instrumentima izrađenim kako bi se predvidjele odredbe u pogledu takvih zločina;

(b) da su počinili **teško nepolitičko kazneno djelo izvan države u koju su izbjegli prije nego što su bili prihvaćeni kao izbjeglice**; što znači prije izdavanja dozvole boravaka na temelju odobrenog statusa izbjeglice; posebno okrutna djela, čak i ako su počinjena s navodnim političkim ciljem, mogu se smatrati teškim nepolitičkim kaznenim djelom;

(c) da su **krivi za djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda** kao što su navedeni u preambuli i člancima 1. i 2. Povelje Ujedinjenih naroda.

3. Stavak 2. primjenjuje se na osobe koje **potiču ili na drugi način sudjeluju** u izvršenju kaznenih djela ili djela koja su u njemu navedena.

Isključenje od prava na supsidijarnu zaštitu

Članak 17. Direktive o kvalifikaciji

1. Državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva **nemaju pravo na supsidijarnu zaštitu** ako postoje **ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati** da:

(a) da su počinili **zločin protiv mira, ratni zločin ili zločin protiv čovječnosti** kako je definirano međunarodnim instrumentima izrađenim kako bi se predvidjele odredbe u pogledu takvih zločina;

(b) su počinili **teško kazneno djelo**;

(c) su **krivi za djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda** kao što su navedeni u preambuli i člancima 1. i 2. Povelje Ujedinjenih naroda;

(d) predstavljaju **opasnost za društvo ili sigurnost** države članice u kojoj se nalaze.

2. Stavak 1. primjenjuje se na osobe koje **potiču ili na drugi način sudjeluju** u izvršenju kaznenih djela ili djela koja su u njemu navedena.

3. Države članice **mogu** isključiti državljana treće zemlje ili osobu bez državljanstva od prava na supsidijarnu zaštitu ako je dotična osoba **prije svog dolaska** u državu članicu počinila **jedno ili više kaznenih djela izvan područja primjene stavka 1., a koja bi bila kažnjiva kaznom zatvora** da su počinjena u dotičnoj državi članici, i ako je dotična osoba **napustila svoju državu podrijetla isključivo da bi izbjegla kažnjavanje koje proizlazi iz tih kaznenih djela**.

Povratak na [smjernice](#).

Pokrate i korisne poveznice

- **CJEU** – Sud Europske unije
  - [O Sudu Europske unije](#)
  - [Sudska praksa](#)
- **DK** – Direktiva o kvalifikaciji
  - [O Direktivi o kvalifikaciji](#)
- **ECtHR** – Europski sud za ljudska prava
  - [O Europskom sudu za ljudska prava](#)
  - [Sudska praksa](#)
- **ICJ** – Međunarodni sud
  - [O Međunarodnom sudu](#)
  - [Sudska praksa](#)
- **ICTR** - Međunarodni kazneni sud za Ruandu
  - [O Međunarodnom kaznenom sudu za Ruandu](#)
  - [Sudska praksa](#)
- **MKSJ** – Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju
  - [O Međunarodnom kaznenom sudu za bivšu Jugoslaviju](#)
  - [Sudska praksa](#)
- **Rimski statut** – Rimski statut Međunarodnoga kaznenog suda
  - [Tekst Rimskog statuta](#)
- **SCSL** – Posebni sud za Sijera Leone
  - [O Posebnom sudu za Sijera Leone](#)
  - [Sudska praksa](#)

Ovaj pregled pravnih izvora i sudske prakse nije zamišljen kao iscrpni referentni popis. Njime se nadležnim službenicima samo nastoje ponuditi praktične smjernice u obliku navođenja nekih od najvažnijih relevantnih odredbi i primjera sudske prakse.

Izvori u nastavku organizirani su prema temama.

Procjena dokaza

Teret dokazivanja

Pravna osnova	Sudska praksa
Članak 4. DK-a Članak 12. DK-a Članak 17. DK-a	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sud Europske unije, presuda od 9. studenoga 2010., B i D, spojeni predmeti C-57/09 i C-101/09, EU:C:2010:661, t. 95.

Standard dokazivanja

Pravna osnova	Sudska praksa
Članak 4. DK-a Članak 12. DK-a Članak 17. DK-a	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sud Europske unije, presuda od 9. studenoga 2010., B i D, spojeni predmeti C-57/09 i C-101/09, EU:C:2010:661, t. 87. ■ Supreme Court (Ujedinjena Kraljevina), JS protiv Secretary of State for the Home Department, 17. ožujka 2010., t. 39. ■ Supreme Court (Ujedinjena Kraljevina), Al-Sirri protiv Secretary of State for the Home Department, 21. studenoga 2012., t. 69–75. ■ Court of Appeal (Engleska i Wales), AN (Afganistan protiv Secretary of State for the Home Department), [2015.], EWCA ■ Supreme Court of Canada, Ezokola protiv Kanade (Minister of Citizenship and Immigration), 2013 SCC 40, [2013.] 2 S.C.R. 678., Uvod ■ Supreme Court of Canada, Pushpanathan protiv Kanade (Minister of Citizenship and Immigration), [1998.] 1 S.C.R. 982. ■ Administrative Appeals Tribunal (Australija), SRYYY protiv Minister for Immigration and Multicultural Affairs, [2006.] AATA 320, 5. travnja 2006., t. 52 – 62.

Kvalifikacija djela zbog kojih je obvezno isključenje

Zločin protiv mira

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 1. odjeljak F točka (a) Ženevske konvencije</p> <p>Članak 12. stavak 2. točka (a) DK-a</p> <p>Članak 17. stavak 1. točka (a) DK-a</p> <p>Članak 8. i dalje Rimskog statuta</p> <p>Članak 6. Povelje Međunarodnog vojnog suda iz 1945. (Londonska povelja)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Federal Court of Canada, Hinzman protiv Kanade (Minister of Citizenship and Immigration) (F.C.), 2006 FC 420; [2007.] 1 F.C.R. 561, Kanada: Federal Court, 31. ožujka 2006.; t. 141–142. i 155–160.

Ratni zločin

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 1. odjeljak F točka (a) Ženevske konvencije</p> <p>Članak 12. stavak 2. točka (a) DK-a</p> <p>Članak 17. stavak 1. točka (a) DK-a</p> <p>Članak 8. Rimskog statuta</p> <p>Odredbe o teškim povredama Ženevskih konvencija iz 1949. i Dodatnog protokola I. Članak 3. zajednički Ženevskim konvencijama iz 1949.</p> <p>Članci 4., 13., 16. Dodatnog protokola II.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ MKSJ, predmet br. IT-94-1, Tužitelj protiv Duška Tadića, (Žalbeno vijeće), Odluka po interlokutornoj žalbi odbrane na nadležnost Suda, 2. listopada 1995., t. 128 – 134.

Zločin protiv čovječnosti

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 1. odjeljak F točka (a) Ženevske konvencije</p> <p>Članak 12. stavak 2. točka (a) DK-a</p> <p>Članak 17. stavak 1. točka (a) DK-a</p> <p>Članak 6. Rimskog statuta</p> <p>Članak 7. Rimskog statuta</p> <p>Članak 5., MKSJ</p> <p>Članak 3., ICTR</p> <p>Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida iz 1948.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Međunarodni sud pravde, Primjena Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida (Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore), 26. veljače 2007., t. 299., 319. ■ MKSJ, predmet br. IT-05-88-T, Popović i drugi, (Raspravno vijeće), presuda, 10. lipnja 2010., t. 809–832. ■ MKSJ, predmet br. IT-95-14-A, Tužitelj protiv Blaškića, (Žalbeno vijeće), presuda, 29. srpnja 2004., t. 96 – 102. ■ Međunarodni kazneni sud za Ruandu, predmet br. ICTR-99-52-A, Tužitelj/Nahimana i drugi (Žalbeno vijeće), presuda, 28. studenoga 2007., t. 915–924. ■ Međunarodni kazneni sud za Ruandu, predmet br. ICTR-96-4-T, Tužitelj/Jean-Paul Akayesu (Raspravno vijeće 1), presuda, 2. rujna 1998., t. 500–509., 521., 579. ■ Court of Appeal (Engleska i Wales), AA-R (Iran) protiv Secretary of State for the Home Department, [2013.] EWCA Civ 835 ■ Administrative Appeals Tribunal (Australija), SRYYY protiv Minister for Immigration and Multicultural Affairs, [2006.] AATA 320, 5. travnja 2006.

Teško (nepolitičko) kazneno djelo

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 1. odjeljak F točka (b) Ženevske konvencije</p> <p>Članak 12. stavak 2. točka (b) DK-a</p> <p>Članak 17. stavak 1. točka (b) DK-a</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sud Europske unije, presuda od 24. lipnja 2015., H. T. protiv Land Baden-Württemberg, EU:C:2015:413 ■ Upper Tribunal (Asylum and Immigration Chamber) (Ujedinjena Kraljevina), AH (članak 1. stavak F točka (b)), [2013.] UKUT 00382 ■ House of Lords Judicial Committee (Ujedinjena Kraljevina), T protiv Secretary of State for the Home Department, [1996.] 2 All ER 865, 22. svibnja 1996. ■ Supreme Court of Canada, Febles protiv Minister of Citizenship and Immigration, 2014., SCC 68 ■ Court of Appeal (Novi Zeland), S protiv Refugee Status Appeals Authority, CA262/97, 2. travnja 1998.

Djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima UN-a

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 1. odjeljak F točka (c) Ženevske konvencije</p> <p>Članak 12. stavak 2. točka (c) DK-a</p> <p>Članak 17. stavak 1. točka (c) DK-a</p> <p>Povelja UN-a</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sud Europske unije, presuda od 9. studenoga 2010., B i D, spojeni predmeti C-57/09 i C-101/09, EU:C:2010:661, t. 79 – 99. ■ Supreme Court (Ujedinjena Kraljevina), Al-Sirri protiv Secretary of State for the Home Department, 21. studenoga 2012. ■ Cour nationale du droit d’asile (Francuska), SR, br. 611731, 27. lipnja 2008. ■ Cour nationale du droit d’asile (Francuska), Mr S, br. 11016153, 15. srpnja 2014.

Opasnost za društvo ili sigurnost države

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 17. stavak 1. točka (d) DK-a</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Cour nationale du droit d’asile (Francuska), presuda od 29. lipnja 2012., Mr A., br. 10014511 ■ Cour nationale du droit d’asile (Francuska), presuda od 20. rujna 2012., Mr M., br. 10018884 ■ Cour nationale du droit d’asile (Francuska), presuda od 21. travnja 2011., Mr R., br. 10014066 ■ Cour nationale du droit d’asile (Francuska), presuda od 15. veljače 2013., Mr B., br. 10005048 ■ Komisija za pitanja izbjeglica (Francuska), odluka od 1. veljače 2006., Ms O., br. 533907

Djela terorističke prirode

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 51. stavak 2. Dodatnog protokola I. Članak 4. stavak 2. točka (d) i članak 13. stavak 2. Dodatnog protokola II.</p> <p>Okvirna odluka Vijeća 2002/475/PUP od 13. lipnja 2002. o suzbijanju terorizma</p> <p>Okvirna odluka Vijeća 2008/919/PUP od 28. studenoga 2008. o izmjeni Okvirne odluke 2002/475/PUP o suzbijanju terorizma</p> <p>Međunarodne konvencije i protokoli o terorizmu (kliknite ovdje)</p> <p>Vijeće sigurnosti UN-a, Rezolucija Vijeća sigurnosti 1373 (2001.) [o prijetnjama međunarodnom miru i sigurnosti uzrokovanih terorizmom], 28. rujna 2001., S/RES/1373 (2001.)</p> <p>Vijeće sigurnosti UN-a, Rezolucija Vijeća sigurnosti 1566 (2004.) o prijetnjama međunarodnom miru i sigurnosti uzrokovanih terorizmom, 8. listopada 2004., S/RES/1566 (2004.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sud Europske unije, presuda od 9. studenoga 2010., B i D, spojeni predmeti C-57/09 i C-101/09, EU:C:2010:661 ■ Sud Europske unije, presuda od 29. lipnja 2010., Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof/E i F, C-550/09, t. 61 – 62. ■ Cour nationale du droit d’asile (Francuska), Mr S, br. 11016153, 15. srpnja 2014. ■ Cour nationale du droit d’asile (Francuska), SR, br. 611731, 27. lipnja 2008.

Osobna odgovornost

Opća obilježja

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 12. DK-a Članak 17. DK-a Članci 25., 28., 30. – 33. Rimskog statuta</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sud Europske unije, presuda od 9. studenoga 2010., B i D, spojeni predmeti C-57/09 i C-101/09, EU:C:2010:661 ■ Supreme Court (Ujedinjena Kraljevina), JS protiv Secretary of State for the Home Department, t. 55. ■ Supreme Court of Canada, Ezokola protiv Kanade (Citizenship and Immigration), 201, Uvod

Oblici osobne odgovornosti

Počinjene djela zbog kojega je obvezno isključenje

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 12. stavak 3. DK-a Članak 17. stavak 2. DK-a Članak 25. stavak 3. točka (a) Rimskog statuta Članak 30. Rimskog statuta</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ MKSJ, predmet br. IT-98-30/1-T, prvostupanjska presuda, 2001., Tužitelj protiv Miroslava Kvočke i drugih, t. 243. ■ MKSJ, predmet br. IT-98-30/1-T, prvostupanjska presuda, 2001., Tužitelj protiv Miroslava Kvočke i drugih, t. 251. ■ MKSJ, predmet br. IT-94-1, Tužitelj protiv Duška Tadića, (Žalbeno vijeće), Odluka po interlokutornoj žalbi odbrane na nadležnost Suda, 2. listopada 1995., t. 188.

Navođenje drugih osoba na počinjenje kaznenog djela

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 12. stavak 3. DK-a Članak 17. stavak 2. DK-a Članak 25. stavak 3. točka (b) Rimskog statuta Članak 25. stavak 3. točka (e) Rimskog statuta Članak 30. Rimskog statuta</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ MKSJ, predmet br. IT-04-82-A, Tužitelj protiv Boškoscog i Tarčulovskog (presuda Žalbenog vijeća), 19. svibnja 2010., t. 125. ■ MKSJ, predmet br. IT-95-14/2-A, Tužitelj protiv Darija Kordića i Marija Čerkeza (presuda Žalbenog vijeća), 17. prosinca 2004., t. 27. ■ MKSJ, predmet br. IT-98-30/1-T, prvostupanjska presuda, 2001., Tužitelj protiv Miroslava Kvočke i drugih, t. 252. ■ Međunarodni kazneni sud za Ruandu, predmet br. ICTR-99-52-A, Tužitelj protiv Nahimane i drugih (Žalbeno vijeće), 28. studenoga 2007., t. 440., 479., 482. ■ Međunarodni kazneni sud za Ruandu, predmet br. ICTR-99-54A-A, Jean de Dieu Kamuhanda protiv tužitelja (presuda Žalbenog vijeća), 19. rujna 2005., t. 593. ■ Posebni sud za Sijera Leone, predmet br. SCSL-2004-16-A, Tužitelj Posebnog suda protiv Alexa Tamba Brime, Brime Bazzy Kamare, Santigie Borbor Kanua (optužen AFRC) (presuda Žalbenog vijeća), 22. veljače 2008., t. 301.

Pomaganje

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 12. stavak 3. DK-a Članak 17. stavak 2. DK-a Članak 25. stavak 3. točka (c) Rimskog statuta Članak 30. Rimskog statuta</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ MKSJ, predmet br. IT-95-13/1, Tužitelj protiv Mrkšića i drugih (presuda Žalbenog vijeća), 5. svibnja 2009., t. 49., 145 – 159. ■ MKSJ, predmet br. IT-98-32-A, presuda Žalbenog vijeća, Tužitelj protiv Mitra Vasiljevića, 25. veljače 2004., t. 102. ■ MKSJ, predmet br. IT-98-30/1-T, prvostupanjska presuda, 2001., Tužitelj protiv Miroslava Kvočke i drugih, t. 253–256. ■ MKSJ, predmet br. IT-94-1A, Tužitelj protiv Duška Tadića (Žalbeno vijeće), 15. srpnja 1999., t. 229. ■ Međunarodni kazneni sud za Ruandu, predmet br. ICTR-2001-70-A, Rukundo protiv tužitelj (presuda Žalbenog vijeća), 20. listopada 2010., t. 52. ■ Međunarodni kazneni sud za Ruandu, predmet br. ICTR-05-88-A, Kalimanzira protiv tužitelja (presuda Žalbenog vijeća), presuda, 20. listopada 2010., t. 220. ■ Međunarodni kazneni sud za Ruandu, predmet br. ICTR-99-52-A, Tužitelj protiv Nahimane i drugih (Žalbeno vijeće), 28 studenoga 2007., t. 482. ■ Međunarodni kazneni sud za Ruandu, predmet br. ICTR-96-4-T, Tužitelj protiv Jean-Paula Akayesua (Raspravno vijeće 1), 2. rujna 1998., t. 484., 545. ■ Posebni sud za Sijera Leone, predmet br. SCSL-04-14-A, Tužitelj protiv Moinine Fofane, Allieua Kondewe (optužen CDF) (presuda Žalbenog vijeća), 28. svibnja 2008., t. 72. ■ Upper Tribunal (Ujedinjena Kraljevina), MT (članak 1. stavak F točka (a) – pomaganje) Zimbabwe protiv Secretary of State for the Home Department,[2012.] UKUT 00015(IAC)

Udruženi zločinački pothvat

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 12. stavak 3. DK-a Članak 17. stavak 2. DK-a Članak 25. stavak 3. točka (d) Rimskog statuta</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ MKSJ, predmet br. IT-99-36, Tužitelj protiv Radoslava Brđanina, presuda Žalbenog vijeća, 3. travnja 2007. ■ MKSJ, predmet br. IT-98-30/1-T, prvostupanjska presuda, 2001., Tužitelj protiv Miroslava Kvočke i drugih, t. 265 – 312. ■ MKSJ, predmet br. IT-94-1-A, Tužitelj protiv Duška Tadića, presuda Žalbenog vijeća, 15. srpnja 1999., t. 190–191., 195–196., 202.–204., 220., 227. ■ Upper Tribunal (Ujedinjena Kraljevina), MT (članak 1. stavak F točka (a) – pomaganje) Zimbabwe protiv Secretary of State for the Home Department,[2012.] UKUT 00015(IAC)

Zapovjedna odgovornost

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 12. stavak 3. DK-a Članak 17. stavak 2. DK-a Članak 28. Rimskog statuta</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ MKSJ, predmet br. IT-03-68-A, Tužitelj protiv Namera Orića (presuda Žalbenog vijeća), 3. srpnja 2008., t. 18., 20., 177. ■ MKSJ, IT-98-30/1-T, prvostupanjska presuda, 2001., Tužitelj protiv Miroslava Kvočke i ostalih, t. 313–314. ■ MKSJ, IT-95-14-T, prvostupanjska presuda, Tužitelj protiv Tihomira Blaškića, 3. ožujka 2000., t. 41–42., 67. ■ Međunarodni kazneni sud za Ruandu, predmet br. ICTR-97-20-T, Tužitelj protiv Laurenta Semanze, (Raspravno vijeće III), 15. svibnja 2003., t. 401 – 402.

Duševno stanje (namjera i znanje)

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 30. Rimskog statuta Članak 32. Rimskog statuta</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ MKSJ, predmet br. IT-02-60-A, presuda Žalbenog vijeća, Tužitelj protiv Vidoja Blagojevića i Dragana Jokića, 9. svibnja 2007., t. 127. ■ MKSJ, predmet br. IT-98-32-T, prvostupanjska presuda, Tužitelj protiv Mitra Vasiljevića, 29. studenoga 2002., t. 71. ■ MKSJ, predmet br. IT-98-30/1-T, prvostupanjska presuda, 2001., Tužitelj protiv Miroslava Kvočke i drugih, t. 255. ■ MKSJ, predmet br. IT-95-14-T, prvostupanjska presuda, Tužitelj protiv Tihomira Blaškića, 3. ožujka 2000., t. 286. ■ MKSJ, predmet br. IT-95-17/1, prvostupanjska presuda, Tužitelj protiv Ante Furundžije, 10. prosinca 1998., t. 246. ■ Međunarodni kazneni sud za Ruandu, predmet br. ICTR-96-4-T, Tužitelj protiv Jean-Paula Akayesua (Raspravno vijeće 1), 2. rujna 1998., t. 523.

Djela zbog kojih je obvezno isključenje koja se pripisuju skupini ili režimu

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 12. DK-a Članak 17. DK-a</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sud Europske unije, presuda od 9. studenoga 2010., B i D, spojeni predmeti C-57/09 i C-101/09, EU:C:2010:661, t. 88–98. ■ MKSJ, IT-97-24-T, Tužitelj protiv Milomira Stakića (prvostupanjska presuda), 31. srpnja 2003., t. 433.

Osnove kojima se poništava osobna odgovornost

Mentalne sposobnosti zbog kojih osoba ne može razumjeti i nadzirati svoje ponašanje

Pravna osnova	Sudska praksa
<p>Članak 31. točka (a), članak 31. točka (b), Rimski statut Članak 40. stavak 3. Konvencije o pravima djeteta</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Međunarodni kazneni sud za Ruandu, predmet br. ICTR-96-4-T, Tužitelj protiv Jean-Paula Akayesua (Raspravno vijeće 1), 2. rujna 1998., t. 523.

Prisila

Pravna osnova	Sudska praksa
Članak 31. točka (d) Rimskog statuta Članak 33. Rimskog statuta	<ul style="list-style-type: none"> ■ MKSJ, predmet br. IT-96-22-A, presuda Žalbenog vijeća, Tužitelj protiv Dražena Erdemovića, žalba, 7. listopada 1997., t. 19. ■ Upper Tribunal (Ujedinjena Kraljevina), AB (članak 1. stavak F točka (a) – obrana – prisila) Iran [2016.] UKUT 00376 (IAC)

Samoobrana i obrana drugih

Pravna osnova	Sudska praksa
Članak 31. stavak 1. točka (c) Rimskog statuta	<ul style="list-style-type: none"> ■ Administrative Appeals Tribunal (Australija), presuda od 16. lipnja 2010., Re YYMT i FRFJ (2010), 115 ALD 590

Zapovijedi nadređenih

Pravna osnova	Sudska praksa
Članak 33. Rimskog statuta	<ul style="list-style-type: none"> ■ MKSJ, predmet br. IT-96-22-A, presuda Žalbenog vijeća, Tužitelj protiv Dražena Erdemovića, žalba, 7. listopada 1997.

Dodatna razmatranja

Pravna osnova	Sudska praksa
Članak 29. Rimskog statuta	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sud Europske unije, presuda od 9. studenoga 2010., B i D, spojeni predmeti C-57/09 i C-101/09, EU:C:2010:661, t. 103–105. ■ Upper Tribunal (Asylum and Immigration Chamber) (Ujedinjena Kraljevina), AH (članak 1. stavak F točka (b)), [2013.] UKUT 00382

Ostali izvori

EASO-ova Sudska analiza isključenja: članci 12. i 17. Direktive o kvalifikaciji (2011/95/EU) dio je EASO-ove serije za profesionalni razvoj članova sudova i pruža sveobuhvatan pregled odredbi o isključenju iz sudske perspektive.

Na [internetskoj stranici Međunarodnoga kaznenog suda](#) dostupna je velika baza podataka o međunarodnim instrumentima te međunarodnoj i nacionalnoj sudskoj praksi o međunarodnim kaznenim djelima. Pri razrješavanju elemenata zločina nadležnim službenicima može biti korisno i oruđe „Legal Tools” [Međunarodnoga kaznenog suda](#).

Relevantna građai Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR):

- ▶ Priručnik o postupcima i kriterijima za određivanje statusa izbjeglice u skladu s Konvencijom iz 1951. i Protokolom iz 1967. o statusu izbjeglica (poglavlje IV.);
- ▶ Napomena o primjeni klauzula o isključenju: članak 1. stavak F Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951.;
- ▶ Smjernice o međunarodnoj zaštiti: primjena odredbi o isključenju: članak 1. stavak F Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951.;
- ▶ Smjernice o međunarodnoj zaštiti: zahtjevi djece za azil u skladu s člankom 1. stavkom A točkom (2) i člankom 1. stavkom F Konvencije iz 1951. i/ili Protokolom iz 1967. o statusu izbjeglica.

Za pitanja povezana s međunarodnim humanitarnim pravom te zakonima i ponašanjem u međunarodnim ili unutarnjim sukobima relevantan izvor može biti [internetska stranica Međunarodnog odbora Crvenog križa \(ICRC\)](#).

KAKO DOĆI DO PUBLIKACIJA EU-a

Besplatne publikacije:

- jedan primjerak:
u knjižari EU-a (<http://bookshop.europa.eu>);
- više od jednog primjeraka ili plakati/zemljovidi:
u predstavništvima Europske unije (http://ec.europa.eu/represent_hr.htm);
u izaslanstvima u zemljama izvan EU-a (http://eeas.europa.eu/delegations/index_hr.htm);
obraćanjem službi *Europe Direct* (http://europa.eu/europedirect/index_hr.htm)
ili pozivom na broj 00 800 6 7 8 9 10 11 (poziv se ne naplaćuje unutar EU-a (*)).

(*) Informacije su besplatne, kao i većina poziva (premda neke mreže, javne govornice ili hoteli mogu naplaćivati pozive).

Publikacije koje se plaćaju:

- u knjižari EU-a (<http://bookshop.europa.eu>).

Ured za publikacije